

2.

Lélekjelenlét

A családi történet mint hamuban sült pogácsa – Kerekes Edit írása

6.

Láthatár

Elengedhetetlen a szakoktatás feltámasztása – Szucher Ervin interjúja

10.

Láthatár

A leghálásabb és legkritikusabb befogadó a gyermek – Antal Erika beszélgetése Király István meseregényíróval

14.

Láthatár

A kreativitás fejlesztése az idei Bolyai Nyári Akadémia témaköre

15.

Láthatár

Művészetek a nevelésben – konferencia Marosvásárhelyen – Tálas Ferenc írása

18.

Tanárszemmel

A Bölcs diákok verseny mint oktatási alternatíva – Krizbai Jenő írása

19.

Tanterem

Kárpát-medencei magyar diákok megmérettetése Székelyudvarhelyen – dr. Nagy Éva írása

23.

Hivatalos

1.

Iskola és kultúra

Nagybányán tartották a magyar nyelv napjait – Kiss Judit írása

8.

Iskola és kultúra

Zsűriszemmel, kacsintva – Kocsis Tünde írása

20.

Tanárszemmel

„Mindig azt várni el a gyerektől, amire képes” – Végh Balázs beszélgetése Vörös Tünde Máriával, a nagykarolyi piarista nővérek gyerekotthonának házfőnökével

4.

Diákszemmel

„Az a tervem, hogy önmagam leszek” – a nagyváradai Ady Endre Elméleti Líceum tizenkettedikesének véleménye

16.

Láthatár

Nagyenyei csapat nyerte a Bölcs diákok vetélkedő döntőjét – Mihályfalvi Katalin írása

22.

Magánterület

Satöbbi – Varga László Edgár írása

12. Önismereti műhely Nagyváradon

2018

5. SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2018. MÁJUS • 5. SZÁM

• FOTÓ: SÜTŐ ZSOLT

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
2018. 2. félévére**

www.communitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2018-as évben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos megfigyeléseiket. Kérjük, számoljanak be a *Magyar Közoktatás*-ban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

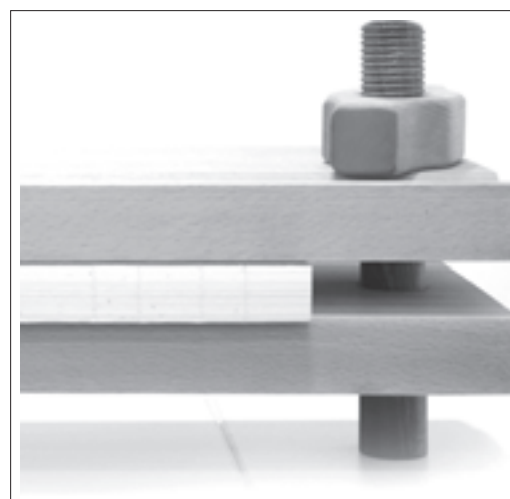
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

**I D E A
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.communitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Nagybányán tartották a magyar nyelv napjait

Nagybányán a Németh László Elméleti Líceum adott otthont a hétfvégén az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége (AESZ) által szervezett vándorrendezvénynek, a magyar nyelv napjainak. Az anyanyelv őrzése, ápolása a célja az évente megszervezett ünnepségnek, amelynek keretében a Kőrösi Csoma Sándor anyanyelvi vetélkedő (KAV) országos döntőjét is megtartották: a diákok alternatív, játékos feladatokon keresztül közelíthették meg a nyelvvörzést. Az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, a *Napsugár* gyermeklap és a helyi Németh László Elméleti Líceum szervezte a rendezvényt, amelynek keretében a részt vevő diákok és pedagógusok is a nyelvvörzésre és -ápolásra összpontosítottak. A rendezvényt az RMDSZ és a Communitas Alapítvány is támogatta.

Többszáz magyar- és szóróvidékei diákjai

Az Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége évente megtartja a KAV-ot, amely a legrégebbi versenye, idősebb magánál a szövetségénél is. Kezdeményezői évekig Kovásznára hívták össze versenyezni a diákokat, néhány éve vándorútra kelt a vetélkedő, hogy a többszázmagyarságot és a szóróvidékeket is összefogja. A vetélkedőn két korosztály vett részt: a negyedikesek, valamint az 5–8. osztályosok, akiknek kreatív, játékos anyanyelvi feladatokat kellett megoldaniuk. Zsigmond Emese, a *Napsugár* főszerkesztője megkeresésünkre elmondta, 3 fős csapatok versenyeztek: 16 negyedikes, valamint 12 5–8. osztályos csapat, a diákok összesen tíz megyéből, 13 településről érkeztek. „Arányaiban nagyjából kiegyensúlyozott volt a többszázmagyar és szóróvidékekről érkező diákok száma, és ez az eredményekre is érvényes. Az idei téma a negyedikesek számára a nagybányai festőiskola volt, egyfajta keretjatekként Színek, képek, festmények címmel. Ezekhez kötődtek a feladatok: megteremtettük a hangulatot sok vetített képpel, zenével, a városkörnyéki gyönyörű tájjal” – részletezte Zsigmond Emese. Hozzátette, a feladatok arra összpontosítottak, hogy a színek, képek, szóképek hogyan jelennek meg a nyelvben. Kifejtette, a nagyoknál Szómuzeum volt a téma, főleg a régi kifejezések ismere-

• Képek és szóképek. Kreatív, játékos nyelvi feladatokat oldottak meg a kisdíjak

téről adtak számot a diákok, az is szerepelt a feladatokban, hogy miként élnek ma az archaikusabb szóváltozatok, mi maradt meg a mai nyelvben, mit helyettesített mással a nyelv. Az 5–8. osztályosok versenyét a marosvásárhelyi Rebreanu-iskola csapata, a kicsikét a kolozsvári Apáczai Csere János csapata nyerte. Az esemény résztvevői számára gazdag programot állítottak össze a szervezők, a diákok ellátogattak többek közt a koltói Teleki-kastélyba, a nagybányai múzeumba, interaktív városnézés, a Németh László-iskola volt diákjainak és volt KAV-osok előadása színesítette a programot.

Nagybánya vidékének híres szülöttei: Sylvester János és Misztótfalusi Kis Miklós

A szakmai konferencián a kísérő pedagógusok, szakmabeliek, a magyarországi Anyanyelvápolók Szövetségének képviselői vettek részt. A magyar nyelv napjai minden évben az anyanyelv értékeit, őrzését célozzák, mindig van választott téma, amely idén Nagybanához kötődött. A Máramaros megyei Színerváralján született, a 16. században élő Sylvester János humanista tudósról, bibliafordítóról Péntek János nyelvész-

professzor tartott előadást, a szintén a Máramaros megyei Alsó-Misztótfaluban született Misztótfalusi Kis Miklós (1650–1702) nyomdászról, betűmetszőről két előadás is elhangzott. Turzai Melánia, a nagyenyedi kollégium igazgatója Misztótfalusinak a Nagyenyedhez fűződő viszonyáról érkezett, a másik előadást Ecsedi Árpád koltói református lelkész tartotta, aki a *Nagy Scholától az Aranyos Bibliáig* című értekezés keretében beszélt Misztótfalusiról. A nyomdász a református egyház nyomdájának kezelője volt, sokat fáradozott azon, hogy a latin iskolai tanítási nyelvet cseréljék magyarra, *Apologia Bibliorum* című művével maga ellen fordította a református papság és a professzorok nagyobb részét. Mivel a Bibliában helyesírás és egyéb kisebb javításokat végzett, azzal vádolták, hogy a szöveget meghamisította. A folytonos vádaskodások 1698-ban *Mentség* című könyve megírására késztették, azonban még ebben az évben a zsinat elé idézték, mely arra kényszerítette őt, hogy *Apológiáját* és *Mentségét* visszavonja.

KISS JUDIT

**Kádár Annamária pszichológus a túlféltett gyerekekről,
az önbecsülés és küzdőképesség megalapozásáról**

A családi történet mint hamuban sült pogácsa

Helikopterszülő, drónszülő, borostyán-szülő – egyre cifrább és találóbb kifejezések születnek annak meghatározására, ahogyan a mai gyerekeket túlvájk szüleik. Gyakran halljuk: ezzel éppen az ellenkező hatást sikerül elérni, a gyerekek nem tanulnak meg küzdeni. Dr. Kádár Annamária pszichológus szerint – mind a pozitív, mind a negatív – családi történetek átöröklése megalapozza a gyermekek önbecsülését és küzdőképességét.

Még mielőtt a szülő szembesülne ezzel, főleg a pedagógusok tapasztalják a káros hatásait annak, hogy a felnőttek hajlamosak túlvájkni a mai gyerekeket. Van, aki a szélről is óvja, folyton rászól a játszótéren futkározó gyerekére, hogy ne szaladjon, mert megfázik, alighogy homokot érint, máris előkerül a nedves törülköző, arról pedig aztán szó sem lehet, hogy esetleg fára másszon. A „gyermeket körbefonó borostyánszülőnek” úgy mond „könnyű” egyetlen csemetéjére folyton körülötte keringő drón módjára ilyen szinten vigyázni és sikerrel megóvni őt mindentől, ám amikor az óvodában iskolában a tanítónak 20-30 apróságra kell figyelnie... Nos akkor óhatatlanul előfordul, hogy Pistike felmászik a csúszdára, és szépen le is esik, mert ő még soha életében nem mászott fel sehova, de sehova, és nem tudja, hogyan kell kapaszkodni, egyensúlyt megtartani, hogyan kell ügyesen esni. Ha a drónszülőiséget elég sokáig folytatjuk, aztán később a lassan felnőtté lett gyermekünk még nagyobbakat fog esni, és nagyon könnyen összetörhet – merthogy soha nem kellett semmit megoldania, kivédenie, a forogatókönyveket készen kapta, nem kellett semmiért megküzdenie, senki sem tanította neki, azt hogyan kell, és ő egyébként sem képes erre, ez már egészen bizonyos, hát akkor minek is küzdenie, inkább feladja, még mielőtt elkezdte volna. Ahogyan gyermekük testi épségét féltik, ugyanúgy természetesen a lelküket is óvnák a szülők, ami bizonyos mértékig teljesen rendben is van, de egy közeli rokon halálát hirtelen ötlettől vezérelt végtelen elutazásnak álcázva eltitkolni például súlyos

pszichológiai problémákat generálhat a gyermekben, akit éppen óvni próbáltak – helytelenül. Az élet szép ugyan, de nemcsak örömnapokból áll, és ezt a gyermeknek is meg kell tapasztalnia. Ehhez kínálnak értékes fogódzót a családi történetek, amelyek fantasztikus előnye, hogy nem kell őket kívülről megtanulni, hiszen szülőként pontosan tudjuk minden részletüket, még lámpát sem kell gyújtani, sötétben is elmondhatjuk. Történeteink mindig kéznél vannak, akkor is ha elutazunk, és talán még a sárkányokkal megküzdő hősök történeteinek is erősebben építik a kisgyermekben a hitet, hogy amire hűsvér szülei, nagyszülei, nagybátyái, ükapái képesek voltak, azt ő maga is megvalósíthatja.

Amikor én kicsi voltam...

Azt hiszem, igen sokan felemlenék a kezüket, ha valaki azt kérné, jelentkezzen, akit valaha bosszantott, amikor nagyapapa ötszázadikszor kezdte elmesélni, világtalan nagymamáját kicselezve hogyan lopta el gyermekkorában rendre a padlásról a kolbászt azon a régi télen, hogyan jöttek rá a nagyok a csínyre, és mi lett a tiltott dőzsölés következménye. Akinek eddig még nem sikerült önmagától eljutnia odáig, hogy a sokadszorra ismételt sztorik minden egyes fordulatát képes legyen finomságként ízlelgetni, az most nyugodtan elkezdheti, hiszen a szakember véleménye állhat immár tudományos indítékul. Minderről dr. Kádár Annamária beszélt – akit leginkább mesepszichológusként ismer a nyilvánosság – a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium által szervezett Napraforgó – szülők iskolájában program keretében. Az előadás végére nyilvánvalóvá vált, hogy miért nem kell, nem szabad elhallgatni a családi történeteket, kitörölni bizonyos „vállalhatatlan” személyeket a gyermekek előtt.

Az önbecsülés és küzdőképesség gyermekkorban való megalapozásáról szóló előadás a szívből született gyermek meséjével kezdődött, majd egy barlangtörténettel, amely mókásan világított rá a hit problémamegoldó erejére. Egy

barlanglátogatáskor igen szűk résen kellett mindenkinek áthaladnia, amiről megmondták, csak úgy lehetséges, ha mindenki teljesen kipréseli magából a levegőt. Az egyik látogató kijelentette: ez neki biztosan nem fog sikerülni, ugyanis túl hosszú az alsó lábszára, kizárt, hogy a szűk kanyarban eléggé meghajolhasson. Természetesen félúton elakadt. A félórás patthelyzetet a vezető oldotta meg, aki elkezdte a túloldalon kopácsolni a falat, csak úgy taláломra, majd azt mondta a beszorult társának: „Kitágítottam a lyukat, most már átférsz”. És azonnal át is fért. Hitte ugyanis, hogy ez már lehetséges, hogy ő erre képes.

Nem vagyok egyedül a nagyvilágban

Egy 2001-es amerikai kutatás kimutatta, hogy sokkal nagyobb volt az önbecsülésük azoknak a gyerekeknek, akik tudták a választ a kérdőívnek a családi történetekre vonatkozó olyan kérdéseire, mint például: hol ismerkedtek meg a szülei, hogyan döntötték el, hogy mi legyen a gyermekük keresztnéve, stb. Az ugyanazon év szeptember 11-én az iker tornyok elleni terrortámadás a kutatás számára megteremtette annak lehetőségét is, hogy megfigyeljék, a nemzeti tragédiával hogyan küzdenek meg a felmérésben részt vevő gyermekek, és akkor is azt találták, hogy ez azoknak sikerült jobban, akik többet tudtak a családi történetekről. Ezek megismerése létrehozta az intergenerációs én tudatát, vagyis a gyermek érzi, tudja, hogy nincs egyedül a nagyvilágban, hanem ősök egész sora ott áll mögötte.

A szakember szerint nem mindegy az sem, hogyan meséljük el a családi történeteket. Az emelkedő narratíva a sztorit így tálalja: olyan szerencsétlen volt az egész családjunk, soha semmi nem sikerült, mígnem Pali bácsi nyert a lottón, onnan kezdve aztán minden csupa öröm lett. Az ereszkedő narratíva úgy mesél: vígan éltünk, mint hal a vízben, de aztán jött a nagyí, és el-kártyázta a családi vagyont... Az oszcilláló, váltakozó narratívát tekinti

életszerűnek Kádár Annamária, ahol a történetekből nincsenek kiradírozva a fekete bárányok, a krízishelyzetek.

Az információhoz joga van a gyermekeknek – vélekedik a pszichológus, aki két örökbe fogadott kislánya kapcsán saját példájukat említette: nem titkolták a gyerekek előtt, hogy nekik két édesanyjuk van, az egyik, akinek a testéből születtek, és egy másik, akinek a szívéből. Ez tette lehetővé a kétévesnél alig nagyobb Lilla számára, hogy az 5 napos Zsolna érkezésével megbirkózzon. Miután álmából ébredve ezzel a kijelentéssel fogadta a csecsemőt: ez az én anyám, majd háromévesen is elmondta még, hogy „én voltam itt hamarabb”, egyszer csak már így keretezte át a történetet: „Én itt születtem a te szívedben, Zsolna pedig itt, a másik szívedben” (és rámutatott az anyukája mellkasának másik oldalára).

A történetmesélés a gyereknevelés kulcsa

Ha a gyermek tudja az ő életmeséjét, ha azt mesélhetővé tesszük, akkor természetessé lesz, mint a levegővétel, nem 18 évesen szembesül például azzal, hogy örökbe fogadták. Amikor negyedikes gyerekektől Kádár Annamária megkérdezte, hogyan lesz valakinek két születésnapja, és megfejtették a választ, miszerint az örökbe fogadott gyermekeknek van két születésnapjuk, akkor a negyedikesek egyöntetűen kiáltottak fel: „Milyen jó nekik!” Az örökbefogadásban nem tragédiát láttak, hanem mondjuk úgy, hogy lehetőséget – mert egy kis segítséggel sikerült átkeretezniük. Így állapítja meg az előadó, hogy a történetmesélés a gyereknevelés egyik kulcsa, amiből kiderülhet, hogy ugyan szerencsétlenek vagyunk, de mindig kívágjuk a rezet, megfogalmazódhat az üzenet, miszerint nincs olyan helyzet, amit ne tudnánk megoldani.

Írjuk le a gyerek életmeséjét, a válságokat is

Kádár Annamária szerint szülőként fontos lenne elkezdni írni a gyerek történetét, példaként egy barátnőjét említve, aki háromtucatnyi oldalban megírta nőülő fia történetét. Várandóssága alatt meghalt az anya, aki így nem élhette meg unokája születését, fél éves volt a fiú, amikor az anyja elesett a gyermekkel az ölében, akinek így mindkét lába eltörtött, alighogy felgyógyult a törésből, összeég-

• Kádár Annamária: „mesélhetővé kell tenni az élettörténeteket, az örömeiket és a válságokat is, ez fontos lelki útravalót jelent a gyerekek számára”

tek, apuka elájult a kórházban – mindez ott szerepelt a leírásban, de annyi humorral, derűvel írta le az anya, hogy fia könnyesre nevette magát. A derű természetesen később, sokszor csak évek múlva érzéki meg, nem a tragédia pillanataiban. Saját csokiszökökútjának történetét is megosztotta hallgatóságával az előadó: az összejövetelel nem a megfelelő csokoládét használta a szökökútban, amely emiatt eldugult, és az egész társaságot, lakást teleszórtá csokoládéval. A vége nagy nevetés lett, sok pazar fénykép, és persze bosszantó mennyiségű takarítás.

Történetmesélés, írás, fényképek, ez az egyik legfontosabb hamuban sült pogácsa, amit gyermekünknek az útra adhatunk – véli Kádár Annamária hozzátéve: nagyszülőként is adhatunk ilyen ajándékot. Időkapcsolat ajándékozhat a nagy: ezt akkor bontsd fel, amikor megnősülsz, ezt akkor, amikor gyereked születik, ezt majd amikor az unokádat foghatod a kezében.

Az autó megsebesülésének története

A történetekéhez hasonló jelentőségük van a rítusoknak, szertartásoknak, a stabil és megbízható mintáknak és kapcsolatoknak – fejtette ki a pszichológus. A legegyszerűbb példa az esti szertartás, elmesélhetjük a gyerekeknek a napját, ebbe belefér az is, ha megégette a kezét, vagy autóbalesetet szenvedett a család, amely az elmesélés által válhat az autó megsebesülésének a történetévé, amikor „emlékszel, anya, Tűzoltó Sam meg-

mentett minket”. És belefér a nagymama halála is, megadva így a gyermeknek a lehetőséget, hogy a maga módján gyászoljon, és megélve azt, hogy senki sem hal meg, akinek tovább meséljük a történetét. Azáltal, hogy mesélhetővé tesszük a dolgokat, a világ rendje helyreáll.

Ugyanilyen szertartás a tanítók, óvónők mesemondási szokása: meggyújtják a mesegyertyát, megkongatják a mesecsengőt, stb. A szertartás biztonságot ad, állandó, ám megszentelt időnek tekintsük, legyünk ott valóban, és elménk ne fusson már a teendőink vagy a soron következő tanóra után. Hangsúlyozta Kádár Annamária az apák szerepét, akiknek fontos képességük a mesékből átkapcsolni az életmesékbe, sok kreatív dolgot kitalálni. A biztonságos kapcsolatba, mintába beleférnek a tévedések, bukások, annak felvállalása, hogy szülőként nem vagyunk félistenek, sem tökéletesek, és ez semmiképpen nem jelent megszégyenülést. Egy életmese erőt adhat. Elő hát a „csontvázakkal” a szekrényből, nem kell többé súlyos energiákat fordítani képek gondos kicenzúrázására a fotóalbumokból, nyugodtan tegyük ki a kacér nagyit, a lövésznyes nagybácsi fényképét is a falra. Rehabilitálhatjuk a tékozló fiút és a fekete bárányokat – végül még azt is észrevehetjük, hogy mindettől mi magunk is megerősödve felszusszanunk.

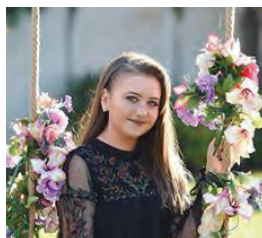
KEREKES EDIT

A nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum tizenkettedikeseinek véleménye

„Az a tervem, hogy önmagam leszek”

Rohamléptekkel közeledik a tizenkettedik osztályosok számára életük nagy vízválasztó periódusa, az érettségi vizsgasorozat. A végzősök zöme mindent ennek rendel alá ezekben a hetekben, és igyekszik a lehető legtöbbet kihozni magából, hogy sikerrel zárja líceumi tanulmányait, megszerezze a boldoguláshoz ma már elengedhetetlennek tartott érettségi bizonyítványt. De vajon milyen érzésekkel tölti el az átlagos érettségizőket az, hogy életük egy fontos szakasza lezárul, illetve mik a terveik most, hogy kilépnek az iskola olykor komornak tűnő, de biztonságot nyújtó falai közül? Ezekre a kérdésekre kerestük a választ a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum végzősei körében, a 12. E biológia-kémia szakos osztály diákjai mondták el véleményüket.

Haux Evelyn

„Most, hogy lezárul az életemnek egy nagyon fontos és jelentős korszaka egyszerre érzek izgatottságot és félelmet a szívemben. Mindig örömmel fogok visszagondolni az iskolában eltöltött éveimre, hiszen olyan embereket ismertem meg ezen a helyen évek folyamán, akik nélkül már nem tudom elképzelni az életemet. Ugyanakkor megértünk olyan tekintetben, hogy most már arra az útra lépünk, amire talán mindig is vágytunk, de folyton ott motoszkál a fejemben az a rémisztő gondolat, hogy vajon a jó utat választottam? Igyekszem bátran tekinteni a sors szemébe, mert hiszem, hogy egy nap majd hálás leszek neki azért, hogy a megfelelő irányba sodorta a szívemet.

Az iskola befejezése után Marosvásárhelyre szeretnék költözni, hogy az orvosi egyetemen tanulhassak tovább, idővel pszichiáter lehessenek. Tudatában vagyok annak, hogy nem egyszerű szakmát választok magamnak, de mindig lenyűgözőnek találtam az emberi lélek és az elme csodálatos összhangját. Szeretnék reményt adni az embereknek. Reményt adni azoknak, akik mentális fájdalokkal küzdenek. Hiszek abban, hogy az elme gyógyulásához a lelken át vezet az út.”

Erős Gergő

„Nagyon különös belegondolni abba, hogy életemnek ez a szakasza hamarosan véget ér. Mintha tegnap lett volna, hogy elkezdtem a kilencedik osztályt, és most azon kapom a fejem, hogy itt a ballagás és rögtön utána az érettségi.

Eszméletlen gyorsan eltelt ez a négy év, ezalatt rengeteg történésben volt részem. Eddig nem tudatosult bennem a tény, hogy vége a líceumi éveknek; kicsit ijesztő a gondolat, ugyanakkor felemelő is, hiszen ez azt jelenti, hogy haladok az életben. Talán azért tartom az egészet félelmetesnek, mert eddig adott volt egy megszokott környezet a megszokott emberekkel, ám ez a korszak rövidesen véget ér. Minden megváltozik és új lesz, új városba kerülök, új arcokkal ismerkedem meg, új célok és kihívások várnak rám. Az érettségi befejezése után szeretném kipihenni az elmúlt négy év fáradalmait, de természetesen egyetemre is jelentkezni fogok. Úgy gondolom, hogy szükségem van a változásra, amelyre az egyetemi közeg tökéletes lesz. A sikeres érettségi vizsga után mérnöki informatikára fogok jelentkezni. Azért választottam ezt a szakot, mert várom már, hogy végre olyat tanulhassak, és olyasmivel foglalkozzam, ami igazán érdekel. Ez elsőre kicsit furcsának tűnhet annak fényében, hogy természettudományok osztályból megyek informatikára, de nekem nagyon tetszik az a gondolat, hogy az első lehetek az iskolából, aki a természettudományok osztály elvégzése után az informatikát választja érettségi tantárgynak.

Szekrényes Emese Claudia

„Ha őszinte akarok lenni, akkor azt kell mondanom, hogy vegyes érzéseim vannak. Egyszerre félek, izgulok, várom, s két kézzel kapaszkodnék a »most«-ba. Félek, hiszen egy teljesen ismeretlen terepre lépek, idegen emberek közé kerülök egy idegen városba. Izgulok is emiatt rendesen, hiszen az új jelenthet rosszat és jót is, és úgy érzem, csakis rajtam áll, hogy melyik irányba fogok hajlani, de bírom benne, hogy mindig jó döntéseket fogok hozni. Éppen a döntések miatt izgatottan várom az új helyzeteket, hiszen nagyon nagy az esélye annak, hogy rengeteg pozitív tapasztalás vár rám. A »most« pedig az a pillanat, ami biztonságot nyújt a csa-

ládnak, a barátoknak és a szülővárosomnak köszönhetően, éppen ezért kapaszkodnék bele mindaddig, amíg csak lehet.

Az érettségi utáni terveim között az egyetemen való továbbtanulás, új barátok és az új élmények megismerése szerepel. Szeretnék fejlődni mind szellemileg, mind érzelmileg. Szeretném folytatni a tanulmányaimat egy olyan szakon, ami valóban érdekel – ez az orvosi diagnosztikai analitika lenne, illetve folyamatosan tökéletesíteni a tudásom. Úgy érzem, hogy az egyetem, az új környezet és a fent említett szak lehet az a lehetőség, amire mindaddig vártam. Itt meg tudom valósítani az összes célokat egyben: a tanulást, az új emberek megismerését és a töretlen fejlődést.”

Kovács Zoltán János

„Részben felüldítő, részben kellemetlen helyzet ez most. Az eddig jól megszokott kis mókuskerekemből kiesem, ami egyszerre jó is meg rossz is: jó azért, mert végre új dolgok felé közelíthetek, rossz, mert elveszítem azt a biztonságot, amit az eddigi közösség nyújtott. Az elkövetkezendőkben is biztosan lesznek jó társaságok, de nem akarom azt, hogy a mostani felbomoljon. Egyik szemem sír, a másik nevet, mert ilyenkor jövök rá, hogy mennyire vegyes érzelmek kavarognak bennem.

Az érettségi után egyértelműen tovább szeretnék tanulni, még hozzá a kolozsvári teológián. Bár sokan azt mondják, hogy a líceumi évek után kilépünk a nagybetűs életbe, én még nem érzem magam késznek erre. Nem mondhatom azt, hogy valamiben kifejezetten jó lennék, vagy hogy van egy kitűzött célo, amit el akarok érni, semmit nem tudnék kiemelni a többi fölé. Szeretnék sokat hallani és olvasni távoli helyekről, majd ellátogatni oda.

Miheler Dóra

„Izgatottan vártam az utazást, a jóllakott bőröndök és kezitáskák halma közepette. Türelmetlen voltam, és minden pillanatban a karórámra pillantottam, minden pillanat egy végtelenségnek tűnt, egy végtelenségnek, amibe sajnos nem lehet »beletékerni«. Most pedig, amikor a vonat lépcsőjén állok, és csak egy hangyalépésnyi a távolság, szeretnék még itt időzni, itt, a peronon, itt, a jövőben töltem zsebkezdővel elköszönő emberek között. Szeretném velük megosztani az utolsó, ebben az életszakaszban eltöltött má-

sodperceket. Mert ha a vonat fütyülni kezd, nem marad ebből szinte semmi csak fényképek, csak valami tudás, ami lassanként ragadt ránk, és lett a lelkünk fényévé. De talán nem ragadhatunk a múltban, talán épp elég lesz nekünk az, amit magunkkal viszünk a lelkünkben, a bőröndök úgyis mindig elvesznek. Kalandvágy, ez feledtetni el velem a fájdalmas búcsút régi énemtől, ez ad erőt az új énemnek. Talán ez a maradni vágyó énem mégis megteszi az utolsó lépést, mégis felszáll a vonatra, de hátranéz, integet, és azt kiáltja: »Még visszatérek!« Ami a jövőmet illeti: nemcsak jó szakember akarok lenni, hanem jobb ember is, szeretnék egyre mélyebbre ásni önmagamban, szeretnék fejlődni. Szeretnék önmagamért élni, mert véleményem szerint ez a kulcsa a jövőnek és az életnek. Az orvosira való felkészülés közben rá kellett jönnöm arra, hogy tökéletes arányokkal és vonásokkal csak az anatómiakönyv rajzemberei rendelkeznek. A lelket ugyanakkor egyik ábrára sem rajzolták, és miközben tanulmányoztam őket, nem láttam életet vagy egyediséget, csak valami illúziószerű túlzást, amire oly sokan vágyanak. Pedig szerintem azt is megtanulhatnánk az iskolai évek alatt, hogy az igazi értékeink különbözőségünkben rejlenek. Az a tervem, hogy önmagam leszek. Talán ez elég lesz arra is, hogy bebizonyítsam a magukban kételkedőknek, hogy nemcsak álarcokat felpróbálgatva lehet élni.”

Kovács Anna

„Hálás vagyok az itt töltött évekért, ugyanakkor eluralkodott rajtam a kíváncsiság is a jövőmmel kapcsolatban. Életemnek valóban fontos szakasza ér véget hamarosan, de büszkén állíthatom, hogy a szüleim, barátaim és a tanárain hozzájárulásával és támogatásával nagyon eredményes időszakot zárok le. Az elmúlt 18 év alatt a rengeteg megpróbáltatásnak köszönhetően talpraesett, felelősségteljes felnőttként hagyom el az iskolapadot, a családi otthont. Valóban sok minden fog változni a közeljövőben, de a szeretetem, a hálám, valamint a kíváncsiságom nem fog lankadni. És hogy mit kezdek most az életemmel? Már kilencedikben tudtam, hogy biológus szeretnék lenni, ez volt az a szakterület, amely számomra a legvonzóbbnak bizonyult, mivel önfeledten és boldogan el tudok merülni a természet csodálatos komplexitásában. Egyetemen szeretnék továbbtanulni, még hozzá a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem természettudományi karára felvételizem, természetesen biológia szakra. Ez egy hároméves alapképzést jelent, majd egy kétéves mesterképzés keretében idegtudományokra vagy genetikára fogok szakosodni. Remélhetőleg öt év múlva diplomával, egy szerető párral és kiolthatatlan kíváncsisággal folytatom eddigi stabil alapokra épített boldog életem.”

Interjú dr. Csegzi Sándorral,
a Marosvásárhelyi Kulturális és Tudományegyetem igazgatójával

Elengedhetetlen a szakoktatás feltámasztása

A szakoktatás presztízsének és árszínének a visszanyerését tűzte ki célul Marosvásárhely önkormányzata és a mellette működő kulturális és tudományegyetem. Az intézmény igazgatója, dr. Csegzi Sándor volt alpolgármester szerint mielőbbi szemléletváltásra lenne szükség elsősorban a szülők, másodsorban az oktatásért felelős illetékesek részéről. Már csak azért sem lehet mindenből diplomás ember, mert szellemi kapacitása nem teszi lehetővé,

megteremtését. Állandó kapcsolatban vagyunk a vállalkozói réteggel, az oktatási intézményekkel, az önkormányzattal és külföldi partnereinkkel. Jómagam egy ipari liceum igazgatójaként értem meg a '89-es rendszerváltást, majd megtapasztaltam, miként épül le rohamos léptekkel a szakoktatás. Később, alpolgármesterként viszont a gazdasági élet újjáépülésének lehettem a tanúja. Nem volt nehéz megállapítani, hogy amennyiben az oktatási vonal nem követi a gazdasági tendenciát, előbb-utóbb szakképzett munkaerőhiánnyal fogunk küszködni. Intézményünk a szakmai oktatási rendszer újratervelésében, felépítésében próbál segíteni. Ugyanis a jelenleginél sokkal rugalmasabb rendszerre volna szükségünk, olyanra, amely sokkal inkább rá tud hangolódni a piac igényeire. Egyetemünk is igyekszik néhány hónap alatt szakembereket képezni, olyanokat, amelyekre igény van. Ugyanakkor a közeljövőben négy marosvásárhelyi szakiskolának a műhelyét készülünk felújítani, korszerű felszereléssel ellátni. Ezeket a mai kihívásoknak megfelelően próbáljuk kialakítani, hiszen az elmúlt évtizedben új szakmák jelentek meg, régiek tűntek el.

– Rugalmasságot említett, viszont azt tapasztalni, hogy számos esetben a tanfelügyelőség nem olyan osztályokat engedélyez, amilyent az iskolák kérnek, inkább olyan szakokat próbál ráerőltetni a tanintézményekre, amelyekre már évek óta nincs igény. Ugyanakkor az iskolaigazgatók közül is akad egynéhány, akit hidegen hagynak a vállalkozói szféra igényei.

– Valóban nagyon sok helyen az ajánlatot nem a piac igényei szerint fogalmazták meg, inkább a szakoktatási háttér szerint alakítják. Magyarán: úgy tesznek, mintha az iskola nem a gyermekért, hanem a tanárért lenne. Ez is egy ok arra, hogy Marosvásárhely önkormányzata és egyetemünk központi műhelyt szereljen fel, amelyet több iskola is használhat. Kizárólag olyan szakmákra fókuszálnánk, amelyekre igény mutatkozik.

– Az oktatási törvény értelmében tizenöt diákkal is lehet osztályt indítani, viszont a szakoktatásban el tudnék képzelni mozaikosztályokat is.

– Erre próbálunk rávilágítani mi is. Van, amikor még az a tizenöt gyermek sem gyűl össze, hisz egy évfolyamon egyszerűen nem találni annyi fiatalt, aki egytől egyig hegesztő, asztalos vagy fodrász szeretne lenni. És akkor ott lenne a többszakos osztályok összerakásának lehetősége. Mert ha öt hegesztőt, öt CNC-esztergályost, öt lakatoszt próbálunk keresni, sokkal könnyebben megtalálom a tizenöt jelentkezőt. Csak hogy a jelenlegi törvény ezt nem teszi lehetővé. Hogy miért, ezt magam sem értem.

– Mit tehet az önkormányzat, ha maga a törvény is megrekedt a 80-as évek szintjén?

– Mi nemigen tudunk hadakozni a törvénnyel, így a saját lehetőségeinkkel próbálunk élni. Marosvásárhely polgármesteri hivatala és a kulturális és tudományegyetem például rendszeresen megszervezi a didaktikai vásárt, amely nem egyszerű, kipipálандó tevékenységünk, ennek keretében igyekszünk visszahozni a köztudatba a szakoktatás fontosságát és lényegét. Nem könnyű feladat, hisz manapság mindenki egyetemet akar végezni, pontosabban végeztetni a gyermekével. Valami nincs rendben, ha már arról beszélünk, hogy érettségi nélkül is be lehet iratkozni bizonyos felsőfokú oktatási intézményekbe. Arra senki nem gondol, hogy nem mindenből lehet jó mérnök, akit felvételi, netán érettségi nélkül felvesznek az egyetemre? Főleg, ha szellemi adottságai ezt nem teszik lehetővé. Miért ne lenne abból a fiatalból inkább egy jó mester, akire ugyanúgy felnéznek a kollégák, és ugyanannyit vagy talán még többet keres, mint a mérnök.

– Az egyértelmű, hogy a rendszerrel nagy gondok vannak, de a szülők nem hibásak? Elsősorban nem az ő fejükben

• Dr. Csegzi Sándor: „ma már sajnos senki nem gondolkodik szaklíceumokban”

ugyanakkor a piac kétkezi munkásokat is igényel. A duális oktatásnak az is a feladata, hogy minél jobb szakembereket képezzen.

– Miért fontos a Marosvásárhelyi Kulturális és Tudományegyetemnek, hogy felkarolja és egyengesse a szakiskolások duális oktatását?

– A városi önkormányzat fennhatósága alatt működő volt népi egyetemként oda kell figyelnünk azokra a piaci kihívásokra, amelyek Marosvásárhely gazdasági életét megteremtik és fenn tartják. Felvállaltuk a duális oktatásnak a köztudatba való visszahozását és az iskolai infrastrukturális háttér

kellene komoly szemléletváltásnak történnie?

– Mindenekelőtt a szülő felelős azért, ami történik. Nemcsak, hogy legtöbbjük diplomás embert szeretne csinálni gyermekéből, de azzal sincs tisztában, hogy melyek a munkaerőpiacon, a modern üzemekben igényelt szakmák. Mint ahogy azt sem tudják, hogy az utóbbi évtizedben megtelepedett nyugati gyárak milyen technológiát alkalmaznak. Egyesek még ott tartanak, hogy ha gyárról vagy műhelyről hallanak, akkor sötét, olajos, bűdös, télen hideg, nyáron meleg csarnokra gondolnak, ahol fűlsüketítően zakatolnak a gépek, és a munkások tetőtől talpig koszosak. Holott a legtöbb helyen korszerű, számítógép-vezérlésű gépek üzemelnek, patikatisztaság és csend van. A Marosvásárhelyen és környékén megtelepedett cégek nyolcvan százaléka vagy német, vagy a német piacnak dolgozik. De ma már szinte ugyanazok az elvárások akkor is, ha az ázsiai megrendelésre termel valaki.

– Adódik a kérdés: ha valaki eleget tud tenni a német vagy németes követelményeknek, miért maradjon az országban, miért ne menjen el Nyugatra jóval több pénzért dolgozni?

– Egy képzetlen munkás külföldön valóban megkeresi a másfél ezer eurót. Ha itthon még egy kicsit tanulna és kvalifikálná magát, hazavinne ezret. Meg lehet fordítani a kérdést: mennyi pénzzel marad az ezerötszáz euróból Nyugaton, és mennyivel marad az ezerből itthon... Ugye, hogy a két kereket már szinte azonos! Arról nem is beszélve, hogy milyen körülmények közt élne ott, és milyen körülményei vannak itthon. Mert az sem mindegy, hogy valaki elmegy az idegenbe, ahol legfeljebb társára és egy-két haverre számíthat, vagy itthon marad családi közegben és a baráti körben. Ha ideiglenesen is, de nem kell félretennie az anyanyelvét, hagyományait, kultúráját. Az nem lehet egy életcél, hogy kimenjek valahová gürcölni azért, hogy aztán tudjak venni egy három-négyezer eurós használt autót. Ennél sokkal fontosabb dolgokat kell megfogalmaznom az életben. És itt jön be ismét a szülő szerepe, befolyása.

– De hát manapság a szülők többsége PR-menedzsert, reklámszakembert, tévébemondót, kommunikációs szakembert akar faragni gyermekéből.

– Ezért is az elsődleges célunk a szülőket megszólítani, és csak utána a

gyermeküket. Mint említettem, a szülőnek is van tanulnivalója. Például az, hogy sokkal szerencsésebb, ha a fiamból sokkal jobb asztalos lehet, mint reklámmenedzser. De azt is, hogy manapság nem feltétlenül az a legjobb munkaerő, aki azzal dicsekszik, hogy az elmúlt húsz évben egyetlen helyen dolgozott. Mint ahogy az iskolának sem az lenne a szerepe, hogy hány dátumot, adatot, képletet képes a gyermek agyába préselni. Sokkal lényegesebb, hogy azt, amit megtanít, a diák tudja az életben alkalmazni.

– Mennyi esélyt lát arra, hogy az állami oktatási rendszerben ismét erőre kapjanak a szakiskolák? Marosvásárhelyen még az a kémiai líceum is bezárta a kapuit, amely évtizedeken keresztül a ma is több ezer munkást foglalkoztató vegyipari kombinátot „táplálta”.

– Ismét a beiskolázási tervhez térnék vissza, mert nem győzöm hangsúlyozni: mielőbbi és komoly átalakításra szorul. Nem egészséges, hogy mindössze három vagy négy középiskolába járjon minden helyi diák, mert ha nem ott végez, akkor nem is igazi vásárhelyi. A kémiai líceum megszűnése is azt igazolja, hogy ma már sajnos senki nem gondolkodik szaklíceumokban. Holott azok nem korlátozó jellegűek; ellenkezőleg, az érettségén kívül valami pluszt adnak a gyermeknek: a gyakorlati oktatást. Ha így felvételizik egy műszaki egyetemre, szinte behozhatatlan előnye van azzal szemben, aki elméleti líceumból érkezik. Ezt nem mindössze én mondom, ezt igazolja a nyugati államok példája is.

– Miért éri meg a cégeknek beszállni a duális oktatásba, hisz nagyon könnyen előfordulhat, hogy az általuk képzett, majd foglalkoztatott fiatal szakember egy idő után hátat fordít nekik, és vagy a konkurenciánál, vagy – hagyva a szülői közeget és a baráti kört – egy-két ezer kilométerrel odébb köt ki.

– Ez egy reális kockázat, amellyel a vállalkozók küszködnek. Több olyan marosvásárhelyi nagyvállalatról tudok, amely éppen a stabil munkaerő hiánya miatt volt kénytelen több hosszú távú beszállítási szerződést visszautasítani. De még így is megéri a duális oktatásba beszállni, hisz így a cégnek nemcsak hogy rálátása lesz a munkaerőpiacra, de meg is válogathatja a leendő munkatársait. Rádadásul

amennyiben tisztességesen megfizeti a kiválasztottakat, nő az esélye annak, hogy nagyrészt csak azok távozzanak, akik nem felelnek meg, nincsenek kellőképpen értékelve, ezért lemorzsolódnak. Az önkormányzat tárgyal több olyan külföldi vállalattal, amelynek Marosvásárhelyen is van érdekeltsége; vezetőiket arról próbáljuk győzködni, hogy ne a nyugati gyáraiba vigyék az itteni munkaerőt, hanem itt nyissanak újabb termelési vonalat. A potenciális munkaerő itt tud hatékony és kreatív lenni, abban a nyelvi és kulturális háttérben, amelyben felnőtt.

– Annak idején egy olyan ipari líceumot igazgattam, amely a 80-as években nem arról volt híres, hogy értelmiségieket termel a társadalomnak. Jó szakmunkások lettek az egykori Auschwitznak csúfolt iskola tanítványaiból?

– Tisztázzunk két dolgot: az akkori 3-as számú líceumot nem azért nevezték városszerte Auschwitznak, mert oda a gyenge tanulókat koncentrálták volna. Azért csúfolták lágernek, mert egykori igazgatója szögesdróttal kerítette be, hogy a diákok ne szökjenek át a kerítésen. Másrészt nem mindig számított a város egyik leggyengébb iskolájának, sőt. A 70-es években nemcsak Marosvásárhely, hanem a megye legerősebb szakoktató líceuma volt, ahova nehéz volt kilencedik osztályba bekerülni. Megvallom, én diákként is oda szerettem volna kerülni. Öt év után innen technikus oklevéllel és komoly szaktudással került ki a diák. A '80-as esztendőben valóban drámaian csökkent a szakoktatás színvonala, de ez nemcsak a mi iskolánkat sújtotta, országos jelenségnek számított. A végső törést a forradalom utáni évek hozták meg. Mint említettem, ma már szinte senki nem akar szakmát tanulni, mindenki egyetemi oklevelet akar szerezni, a doktorátus teljesen elbogatellizálódott, a címet plagizálással vagy más turpisággal is meg lehet szerezni. De visszatérve a kérdésre: azoknak többsége, aki a 3-asban végzett, érvényesült az életben. Mérnökök, fizikusok, vezető üzletemberek sora került ki a Dózsa György utcai iskolából, a megbecsült, jó kétkezi munkásokról, mesteremberekről nem is beszélve.

SZUCHER ERVIN

Tizennyolc éves az Atlantisz harangoz országos versmondó verseny

Zsűriszemmel, kacsintva

Szereti a verseket? Amennyiben igen, tartson velem egy szavalóversenyre, ígérem, bekukkantunk még a kulisszák közé is. Kíváncsi vagyok, ön hogyan mondaná el? Mit emelne ki? Hol tartana hatásszünetet? Mennyire érezné át? Karinthy Frigyes alábbi költeményét, amely az április derekán meg-szervezett rendezvényen a kötelező vers volt.

Az ige így született...

Testvéreim, farkasok, gyönyörű leopárd
Foltos hiéna, bátyám és rokonaim mind
Páva, cifra kuzin, nagynéném, zöld papagáj
Otromba, bölcs elefánt, mókás maki, bánatos marabu
Elbujtam itt a bokorban, hagyjatok egy kicsikét
A Bozót Törvényét jól ismerem én
Kutyával ugatok, üvöltök a sakállal
De ez most nem szemeteknek szól
Mindenre könnyörgök!
Friss koncot hagytam a tisztáson, rágjátok le sietve
(Mindjárt jövők én is) csak ezt a pár jelet itt
Hadd karmolom csorbult körmömmel a barlang sziklafalába
Hogy visszataláljon százezer év múlva eltévedt utódom
Magamban hadd makogok, hadd hallja fülem csak
A hangot, a hangot, a tompa zörejt, mit a Lélek
Szorit ki, belülről, kifeléfordult zabáló bestiaszámon
Valami van itt, mit a Bozót hiába figyelne
Amire felelni szárcsa hiába vijjog,
Hiába rikkant a rigó, béka hiába kuruttyol
Valami van itt, valamit szimatolok
Amivel együtt ketten vagyunk csak égi vizen
Vizi mezőkön –
Önmagam és én – én és ő – apja nem én
Vagyok – s ő mégse apám
Van valami, más, mint ez a Törvény,
Van Valaki, kit nőstény nem szült, hím sose nemzett
Nem anyaméhből származik, itt születik most
Makogó két vastag cserepes ajkam
Kinjában széttárt nyílása közül
Buggyanó könnyek magzatvíze mellől,
Ahogy előrebukó torokkal
Hörgöm el az új jeladást: is-ten...
Is-ten... is-te-nem könnyörülj!

(...) Tetszik? Azt gondolom, hogy előadás szempontjából ez igen nehéz vers. Egy olyan vers, amit nem elég értelmezni és betéve tudni. „Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni, ott kell annak megtanulni, hogyan kell a dudát fújni” – szól a középkori eredetű, József Attilát is megihlető dal, és ennek a versnek az elmondása közben valóban meg kell történnie valamiféle alászállásnak a végső feloldásig, felemelkedésig. De nézzük meg közelebbről! A lírai én először kifelé fordul, családtagjaihoz, népes közösségéhez beszél, akár harsányan, fennszóval, jól ismerve azok személyes, olykor megmosolyogtató vonásait is, és biztosítja őket, hogy vele minden rendben van, felkészült már a „bozót törvényeiből”,

• Nem volt könnyű dolguk. Az országos verseny zsűrije a kolozsvári unitárius kollégiumban

és elég érett ahhoz, hogy magára hagyják, még gondoskodott is a családról, ami a betévkövet illeti, de neki most nem más dolga van. Érez valamit, amit nem tud megfogalmazni, ami meghaladja őt, valamit, ami független tőle, de általa kell megszületnie. Félelem, alázat, csodálat, felismerés és a kellő szavak megtalálásának kínja keveredik benne. Jelene maga a kitárulkozás és befogadás, egy végtelen hatalom megértésére tett kísérlet, erőfeszítés és végül ráhagyatkozás. Azért nehéz ezt a verset elmondani, mert ez a sokféle érzéseggyüttes egyszerre van jelen a vers második felében, és csak akkor hihető az előadás, ha a versmondóban a szavak kiejtése előtt és közben megszületnek és megnyilvánulnak ezek az ellentmondásos, intenzív erők. El kell képzelni vagy át kell élni ahhoz, hogy hiteles szó, a végén pedig kinyilatkoztatás legyen belőle.

Talán sohasem volt ennyire magasra téve a mérce a János Zsigmond Unitárius Kollégium és a Phoenix könyvesbolt 2001 óta szerveződő rendezvényén. De hát most lett 18 éves! És azóta Erdély egyik, ha nem éppen a legszínvonalasabb, középiskolás diákoknak szervezett országos versmondó vetélkedője. Tíz megyéből 51 diák jelentkezett, és mint majd' minden évben¹ a kötelező vers mellett egy szabadon választott költeményt is előadtak, amelyik idén *A szó hatalma* témához tartozott.

Solymosi Zsolt vallástanár, lelkész, aligazgató felkérésére² kilenc éve a bíráló bizottság tagja vagyok, és azóta évről évre nemcsak szívemhez nőtt, de szívemből is nő, minden fellépő

1 Az első évben, 2001-ben nem volt tematikus a verseny, és három évben (2001, 2003 és 2007) nem volt kötelező vers.

2 A legelsőre a 2000-es évek közepén, még egyetemista koromban hívtak meg, majd 2011-től minden évben.

• Bogdán Farkas tizenkettedikes diák veszi át a díjat

Az Atlantisz harangoz versmondó verseny címe Reményik Sándor hétsoros versét idézi, és célja nem más, mint a nyelv-művelés, nyelvapolás, a fiatalok szellemi-lelki gyarapodása a klasszikus és kortárs költészet, valamint egymás megnyilatkozó jelenléte által. A szervezők különösen figyelnek az erdélyi szórványból érkezőkre. A nyelvjárást és a szórványhelyzetből is fakadható adottságokat a szervezők és a bírálóbizottsági tagok igyekeznek a maga helyén, érdemben értékelni és támogatni.

Atlantisz harangoz

Mint Atlantisz, a rég elsüllyedt ország,
Halljátok? Erdély harangoz a mélyben.
Elmerült székely faluk hangja szól
Halkan, halkan a tengerfenéken.
Magyar hajósok, hallgatózzatok,
Ha jártok ott fenn fürgeteges éjben:
Erdély harangoz, harangoz a mélyben.

Reményik Sándor

versmondóval és zsűritársaimmal, valamint a szervezőkkel együtt, közösen adunk teret e rendezvény főnixszerű életének. Idén is egy 30 fős lelkes szervező diákcsoport saját szünidejét áldozta, hogy a rendezvény látványos, megfogó és precízen megszervezett legyen. Atlantisz elsősorban az emberi lélekről szól. Arról a közös, mindenkién meglevő érzésgalaxisról, amely a gondolatok és nyelv izzásán keresztül mindig egyedi formát ölt a versben, és amelynek szellemét, ízét, varázsát még konkrétabbá teszi a színpadra felmenő versmondó sajátos személyiségével, hangszínével, kinézetével és kisugárzásával.

A versek majdnem minden évben egy tartalmas témát járta körül: Hitélmény a költészetben, Egyediség, másság, ellenállás és lázadás a versben, Értékek a lírában, Derű és harmónia a költészetben, Csend és hangok, A végtelen alkotás reménye, Ember az embertelenségben, Úton lenni, Kifordult világ, Béke, és sorolhatnánk a szebbnél szebb „kötelező” verseket is József Attila, Ady Endre, Pilinszky János, Radnóti Miklós, Kassák Lajos, Szilágyi Domokos, Dsida Jenő, Nagy László, Bajor Andor és Illyés Gyula tollából.

A megnyitót a megzenésített verseket előadó kolozsvári Karaván együttes, Rácz Norbert Zsolt unitáris lelkész áhítata, Tótszegi Zsuzsanna színés hallgató és számos meghívott³ tette családiassá, ünnepélyessé. Idén a zsűri⁴ egyik oszlopos tagjának hiányával zajlott a rendezvény: dr. Jancsó Miklós színművész, író, aki tizenöt éven át látta el a szép beszédre és jó előadásra vonatkozó szakmai tanácsokkal a diákokat, tavaly bekövetkezett halálával⁵ immár mint a magyar nyelvet és a szép beszédet kiemelten fontosnak tartó szellemi örökösei, emléke hű hordozói az atlantiszozók. Neve ettől az évtől a Jancsó Miklós-díj által is tovább él, amit idén Rekita Rozália, a művész özvegye adott át.

A zsűrizés felemelő és fárasztó munka. A bizottság általában meglepően könnyen eldönti, hogy kik a legjobbak, de aztán nehezebben, szakmai és szubjektív érvelések mentén döntenek el, hogy kik érdemesek a díjakra és dicséretre. A legnehezebbnek a személyes visszajelzést tartom, hiszen hagyományosan a gálaműsor lejárta után a fellépők személyesen megkeresik a zsűritagokat, hogy személyesebb, saját előadásukra vonatkozó visszajelzéseket kapjanak. A kritika fogadásához viszont elég érettnek kell lenni, a visszajelzésekért igazi csalódás érheti, ha személyiségére vonatkoztatja mindazt, amit a zsűri csupán a versmondása kapcsán mond. Majd minden évben akad az átlag 50 résztvevő közül egy-kettő, aki azt hiszi, hogy páratlanul kiemelkedő teljesítményt nyújtott, és mégsem lett díjazott. Hogyan fogalmazunk, hogy személyes meglátásaimmal ne bántsak, csak figyelmeztessék, javasolják, bátorítsak? A szó hatalma... ütések vagy simogatások vele? Teljesen sohasem tudhatom, milyen „talajba” kerülnek szövegaim. Egy biztos: minden fiatal jelenléte egyformán fontos. Ezt próbálom évek óta a kötelező vers játékos elmondásából álló közös versmondással is üzeni: bármilyen gyenge valakinek a produkciója – jelenléte, kiállása és a találkozás a versekkel, előadásokkal és emberekkel sokkal fontosabb. A fiatalok, miközben egy-egy szellemi művészetén keresztül saját érzéseiket és gondolataikat közvetítik, a jelen egyedi, megismételhetetlen szépségének képviselői. A rendezvény fináléját idén *Az indiánok nem hagynak cserben minket* címmel Lackó Vass Róbert színművész és Szép András zongorista előadást adta.

Búcsúzom öntől, és köszönöm, hogy velem tartott. ⁶

Te pedig, Atlantisz, ki a lelkekben harangozol, öntudatossá tesszel és felelősségre nevelsz. Istene éltesen sokáig!

KOCSIS TÜNDE

3 Bálint-Bencédi Ferenc, az Unitárius Egyház püspöke, az oktatási minisztérium képviseletében Majla Júlia pedagógus és Tárkányi Erika Kolozs megyei tanfelügyelő

4 Laczkó-Vass Róbert, Rekita Rozália, Kocsis Tünde, Nánó Csaba, Pop Ioana

5 2017. július 17.

6 Ha kedve van, látogasson el a rendezvény Facebook-oldalára, ahol a képek mellett számos videófelvétel is található. És jövőben: szeretettel várjuk!

Beszélgetés Király István marosvásárhelyi meseregényíróval

A leghálásabb és legkritikusabb befogadó a gyermek

– Király István, szerzői nevén Soós István meseregénye, a *Cincen Ficc – Egy kiséger kalandos utazásai nemrég látott napvilágot a marosvásárhelyi Mentor kiadónál. A könyv kapcsán a szerző elmondta, a meseregény megszületésében nagyobb részt a kislánya játszotta a főszerepet, de a gyermek- és ifjúsági irodalom mindig vonzotta, hiszen mesedarabokat rendez, átír és dramatizál, zenét szerez az általa színpadra állított előadásoknak.*

• Király István: „nem tudom, felnőtt fejfel lehet-e gyereknyelven írni”

– Egyszer valaki sértésként azt mondta nekem, hogy én meseelőadás-rendező vagyok. Akkoriban megaláazónak éreztem, de azóta eltelt egy évtized, és ma már büszkén vállalom, hogy meseelőadásokat rendezek, meseregényt írok, energiám és tehetségem nagy részét arra szánom, hogy a gyermekekkel és az ifjúsággal foglalkozzam.

– A *Cincen Ficc* az első meseregény, amit írt, viszont nem az első gyerekeknek szánt alkotása.

– Igen, lényegében 2007-ben írtam meg a nővéremmel együtt egy meseelőadás szöveggönyvét, a Boszorkánydalt, amit a Honvéd Színházban rendeztem meg szintén 2007-ben, és akkor kezdtem el gyerekeknek zenét is írni. Ezzel

nem nagyon szoktam hivatkozni, bár hivatásos zeneszerző vagyok: a romániai zeneszerzők és muzikológusok szövetségénél jegyzett zeneszerző vagyok. Hangszeren is tanultam játszani, nyolc éven keresztül klasszikus gitároztam, egy idő után vettem egy zongorát is, és azt mondtam, muszáj megtanulni zongorázni, mert zongorán írják leginkább a zenét, és nem gitáron. Attól a pillanattól fogva, hogy ez Budapesten megtörtént, a saját előadásaimnak én írtam a szövegét, vagy nagyon belenyúltam és átírtam, átalakítottam, ahogy éreztem, hogy a színpadi szituációk megkívánják, hogy mondhatók, érdekesebb legyen a gyerekeknek, a színészeknek is, és nekem is kihívás legyen.

– Amikor írt, lelki szemei előtt megjelent egy mai gyermekközönség, vagy inkább a saját gyermeki énjének szólnak a művei?

– Nyilván emlékszem a gyerekkoromra, és azok a csínytevések, ha kavicsok lennének, velük az óceán partjái ki lehetne kövezni az utat, és persze arra is emlékszem, amit a szüleim meséltek, vagy a szüleim barátai, hogy milyen voltam kölyökként. Ezeket mind felhasználom, a szemem előtt van az az élénk gyerek, akit nem lehet leültetni egy fotelbe. Az állatfiguráim is olyanok, hogy egyfolytában keresik a bajt, akarva-akaratlanul, leselkedik rájuk a veszély, ami miatt akár az életük is kockán forog. Mindig akcióban vannak...

– A gyerekeken is teszteli, hogy milyenek legyenek a mesealakok?

– 2000-ben felvételiztem teatrológia szakra, bár nem államvizsgáztam, becsülettel elvégeztem. Emlékszem nagyon kedves tanárom, Ungvári-Zrínyi Ildikó sok órájára. Egyszer arról beszélgettünk, hogy Peter Brook világ-hírű angol rendező gyerekeken tesztelte az előadásait. És azokon a pontokon, ahol a gyerekek unták, és fészkelődni kezdtek, érezte, hogy változtatni kell, ugyanis a leghálásabb és a

legkritikusabb néző és olvasó meg egyáltalán befogadó a gyermek.

– A vásárhelyi bábszínházban mik a tapasztalatai?

– Nagyon kedves hely az Ariel színház, nagyon hálás színészközösség van, nagyon jó a befogadókészsége a helynek.

– Milyen a közönség? Lát különbséget a budapesti és a vásárhelyi gyerekközönség között?

– Őszintén fogok válaszolni, és remélem, a következő bemutatónkon nem köveznek meg. Ahogy egyre inkább Nyugatra megyünk, a közönséget annál kevésbé lehet átvérni, a nyugati gyerekek, a budapestiek, sokkal inkább kíváncsiak, nemcsak a történetre, ha valamilyen helyzet van a színpadon, felteszik a kérdést, hogy ez miért van. Céltudatosabbak, bizonyos szempontból nyitottabbak, több az információ, ami hozzájuk eljut, és sokkal többet kérdeznek, mint az itthoni gyerekek. De panasz egy deka sem lehet a vásárhelyi vagy a székelyföldi közönségre, az előadásokat meghordozzák egész Székelyföldön, és azt hiszem, itthon nagy a sikerük.

– Mégis mi lehet ennek a különbségnek a magyarázata?

– Valószínűleg az oktatás mássága és az otthonról hozott nevelés mássága. Viszont az ováció az mindig ugyanaz, csak valamiért úgy érzem, az ottani közönség kritikusabb, nekik kicsivel többet kell adni.

– Melyik volt a kedvenc előadása, amit írt, rendezett?

– Volt nem-kedvencem, olyan előadás, amelyet majdhogynem kényszerből rendeztem, kényszerből írtam. Ilyen egy-kettő volt, nem szerettem, és a végén sem tudtam megszeretni. Akadtak pontok, amikor a színészek elkezdtek kritikusává válni, megkérdőjelezték a koncepciót, amit közösen építettünk fel. Egy másik alkalommal románul írtam

az előadást, és nem tudtam a színészetet megmozgatni, pedig nagyon szerettem, elfogadták, amit mondtam, így olyanra sikeredett, mintha felolvasószínház lett volna. Ezt a kettőt leszámítva, a többi mind jó hangulatban folyt rengeteget viccelünk.

– És miként született a meseregénye?

– A *Cincen Ficc* a feleségem agyszüleménye, nem volt még gyerekünk, éppen nem volt mit olvassak. Ekkoriban még azt olvastam, amit szerettem és nem azt, amit muszáj, tévének sem volt és kértem a feleségem, találjon ki valamit. Elkezdett mesélni egy egérről, akit Cincinek hívtak. Ez nekem nagyon megtetszett, és egy ideig érleltem magamban, hogy oké Cinci, de mit csináljon, ki ez a Cinci, hol van, honnan jön, merre tart, mi az ő élettörténete. Táci, Máci, Cinci, Frici és Mancsi – ők az egércsalád. Eszem ágában nem volt írni soha. Távolt állt tőlem. Mielőtt a néhai Mentor kiadó csődöt mondott volna, volt egy pályázat gyermekirodalomra. Meséltem édesapámnak az egérről és biztatott, hogy írjam meg. Nem nyertem, de 2014-ben meghirdetett az NKA Benedek Elek Kollégiuma egy alkotói ösztöndíjat meseirodalomra, ekkor azt mondtam: na, megpróbálom. Meg is nyertem, és onnan kezdve muszáj volt megírni. Akkor lett Cinciből Cincen Ficc, ám a beceneve maradt a Cinci.

– A regény története megvolt, vagy írás közben alakult?

– Részekben terveztem meg. Amikor az első verseny szinopszist megírtam, rájöttem, hogy nem lehet abbahagyni, folytatása van onnan kezdve, hogy beadtam a pályázatot, tudtam, hogy ez több, mint egy-két mese. És most is van folytatása a tizenkét mesének, ami egy összefüggő mesét alkot, a fejében megvan már a *Cincen Ficc* második kötete.

– Milyen volt a kötet fogadtatása?

– Az egyik legkedvesebb visszajelzés Kovács András Ferenc részéről érkezett, aki többször is felhívott, hogy Ábrissnak másodszer is el kellett olvasnia. Ez nekem nagyon jólesett, ugyanis dramaturg koromban írásgyakorlatot tanított az egyetemen, tehát ennél nagyobb dicséret nem érhetett volna. A kislányomnak is kétszer kellett elolvasnom.

– A felnőttnek is érdekes olvasmány, hiszen az érkeke útját végigkísérve egy

földrajzi felfedezésen, utazáson veszünk részt.

– Nem tudom, hogy felnőtt fejjel tulajdonképpen lehet-e gyereknyelven írni. Talán Lázár Ervinnek és Varró Dánielnek sikerült. Azt hiszem, gyereknyelven, gyerekfejjel gyerekirodalmat írni borzasztó nehéz lehet.

– Könyves szakmabeliként, szerzőként, rendezőként mi a véleménye, hogyan lehet megszerettetni a gyerekekkel a könyvet?

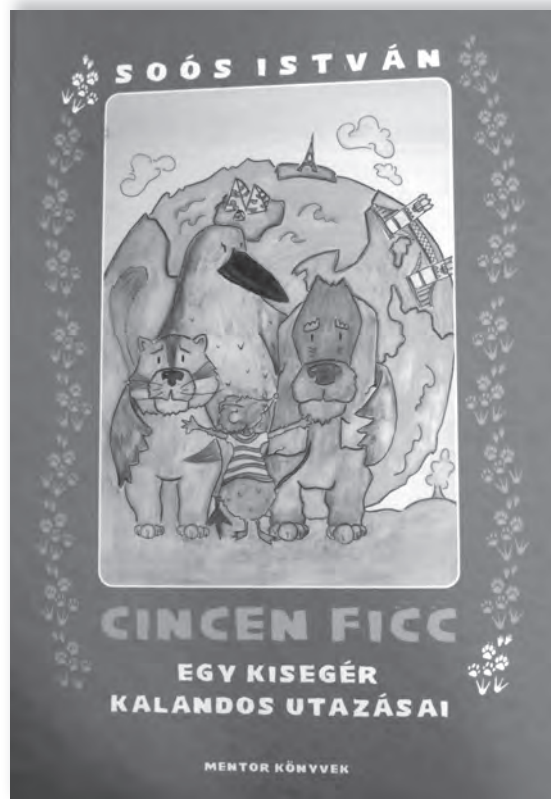
– Ezzel a problémával mindig a novemberi Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásárkor találkozom megmondom őszintén, nem értem azokat az embereket, akik panaszkodnak, hogy ma nem olvasnak annyit, mint régen, vagy ma nem vásárolnak annyi könyvet, mint régen. Az is sokszor elhangzik, hogy az ifúságot nem lehet rávenni az olvasásra. Én azonban úgy látom, hogy nagyon is sokat olvasnak a mai gyerekek, a mai fiatalok. Ma a lakosság 90 százaléka írástudó. Ennek a 10 százaléka olvas is, tehát könyvet olvas, 5 százaléka könyvet is vesz. Tehát ha kiszámolnánk, hogy Romániában él ennyi és ennyi magyar ajkú ember, és annak az öt százaléka könyvet vásárol, akkor nem kis számot kapunk.

– Jobbnál jobb, szebbnél szebb és főleg, minőségi könyvek jelennek meg, nagy a választék.

– És elérhetőek. Van Marosvásárhelyen vagy a térségünkben több olyan nagykereskedő, amely Magyarországról hozza be a gyerekirodalmat, felnőttirodalmat, legyen az próza vagy ismeretterjesztő irodalom. Amikor 1990-ben megnyíltak a határok, minden szemetet idehordak. Azelőtt elég nehezen lehetett jó könyvhöz hozzájutni, az emberek ki voltak éhezve, mindent megvettek. Azóta kialakult a könyvpiac, létrejött a Romániai Magyar Könyves Céh, amelynek Káli Király István az elnöke. A céh azért jött létre, hogy az igényes könyvek terjedjenek a piacon, meglegyenek azok a kritériumok, ami szerint könyvet adnak ki, vagy könyvet hoznak be. Így jött létre a könyvvásár, amely óriási teret ad az olvasónak és a könyvnek.

– Folytatódik a Cincen Ficc?

– A második kötet ott kezdődik, ahol az előző végződik: a szereplők kapnak egy meghívót a Broadwayre, hogy szereplői legyenek annak az előadásnak,

• Király István meseregényének borítója

amelynek ugyanaz a címe, mint az én meseregényemnek. Családostól elutaznak, de aztán elkeverednek. Aztán ismét találkoznak, és együtt tévednek el, körbejárják megint a földet, olyan helyekre jutnak el, ahová korábban nem jutott még el Cincen Ficc. Remélem, a második kötetnek is jó fogadtatása lesz, ugyanis az első, amit a Budapesti Ünnepi Könyvhétre szántunk a tavaly, elfogyott, 2017. decemberében másodszor is ki kellett adni. De még a *Cincen Ficc* 2 előtt írok egy másik meseregényt, igazság szerint nem is regény, hanem különálló mesék, egyben is lehet olvasni, a címe Manófittyen naplója, ezt megpróbálom gyerekfejjel írni. Azért is muszáj így írnom, mert ezt egy kislány meséli az apjának. Apa leül mesét mondani a gyermekének lefekvés-kor, aki folyton beleszól, belekomentál, és a végén abban maradnak, ha ez nem jó, meséljen ő, és elkezd mesélni. Remélem, jövőre elkészül a könyv.

ANTAL ERIKA

Önismereti és szociális a nagyváradi

Ifjúsági találkozót tartottak a nagyváradi Posticum Keresztény Kulturális Központban április 20-án. A közösség öröme elnevezésű rendezvény, amely a taizéi lelkiség jegyében zajlott, „egy tető alá” hívta a régió különböző felekezetű fiataljait, hogy közösen imádkozzanak, és a színes programok során mind közelebbről ismerjék meg egymást és egymás értékeit, és együtt gondolkodjanak a keresztény egység megélésének lehetőségeiről. Az eseményen jelen volt többek közt Csúry István református püspök, Böcskei László római katolikus püspök,

Is-karitatív műhelyek Posticumban

Virgil Bercea görögkatolikus püspök is. „Nagyon szép, hogy ilyen rendezvények által jelezzük azt, hogy lehet utakat találni egymás felé: sokfélék vagyunk, és mégis tudunk együtt lenni” – fogalmazott Böcskei. A rendezvényen önismereti, képzőművészeti és szociális-karitatív workshopokat tartottak az Osonó színházműhely részvételével, ezenkívül többek közt Fényt vinni a sötétségbe! címmel szerveztek szociális-karitatív műhelyt a családon belüli erőszak áldozatainak segítséget nyújtó református Lámpás Alapítvány munkatársai.

FOTÓK • SÜTŐ ZSOLT

A kreativitás fejlesztése az idei Bolyai Nyári Akadémia témaköre

Idén 2018. július 9–29. között szervezi meg a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) a Bolyai Nyári Akadémiát, melynek átfogó témaköre A kreativitás fejlesztése az iskolában.

A modern szakirodalom egyre hangsúlyosabban megfogalmazódó irányvonala a kreativitás és annak hasznosulási módszertanának fejlesztése, népszerűsítése. Kiemelendő, hogy a kreativitást tartják az összes kompetencia közül a leghatékonyabb és hosszú távon leghasznosíthatóbb emberi készségnek, képességnek – írták közleményükben az akadémia szervezői. „A kreativitás nem a zenéről és a művészetekről szól. A kreativitás az elménk szokásainak ötvözete, amelynek olyan alkotóelemei vannak, mint a kíváncsiság, a szkepticizmus vagy kételkedés, képzelőerő, eltökéltség vagy elhatározottság, szaktudás, együttműködés és önértékelés” – hangsúlyozza Guy Claxton professzor. Fontos a pedagógusi társadalomban is tudatosítani a kreativitás szélesebb körű fejlesztési lehetőségeit, hiszen a tanulás hagyományos felfogása passzivitást és reprodukivitást eredményez, míg az új értelmezés aktivitást és produktivitást jelent a tanulók és a pedagógusok számára egyaránt.

A szakmai tapasztalat megerősíti, hogy a tanórai környezetben használható pedagógiai igyekezetet és módszertani eszköztárat szükséges ki- és átalakítani a kreativitás iskolai fontosságának újraértelmezése, valamint az iskolai környezet által biztosított tanulási médium ilyen irányú fejlesztése érdekében. Vass Vilmos a Kreatív iskola című tanulmányában állapítja meg: „A kreatív iskola legfőbb jellemzője a kreatív folyamatot segítő ingergazdag tanulási környezet. Olyan hely, amely (...) a kíváncsiság, a fantázia és a pedagógiai varázslat hármását helyezi előtérbe minden elrendezésével és megoldásával. A tanulásszervezést tekintve előtérbe kerülnek a motíváló módszerek, a csoportmunka, a játék, a vita, a kutató-felfedező és a projekt módszer. (...) A kreatív iskola másik fontos jellemzője a hatékony együttműködés, a partnerközpontúságnak, a nyitottságnak és a rugalmasságnak olyan szimbíozisa, amely egyszerre jelenik meg a kreatív műhelyekben, a tanári tervezőcsoportokban, a projektekben, a közösségi programokban és a bizalommal teli légkörben.”

A fenti gondolatok, célok szellemében szervezik meg az idein a 26. Bolyai Nyári Akadémia szekcióinak tevékenységeit Erdély-szerte.

Az akadémia első hetében, 2018. július 9–14. között a tanítóknak Nagyenyeden, a Bethlen Gábor Kollégiumban, Szatmárnémetiben, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem kihelyezett tagozatának székhelyén és Szovátán tartanak továbbképzést. A római katolikus vallás tanárok továbbképzését Temesváron, a Gerhardinum Római Katolikus Teológiai Liceumban, míg az osztályvezető pedagógusok képzését Szovátán, a Teleki Oktatási és Módszertani Központban tartják.

Az akadémia második hetében, azaz 2018. július 16–21. között a kreativitás hete képzéseit szervezik meg Csíkszeredában, az Apáczai Csere János Pedagógusok Házában. A kreativitás hetének képzéseit idén is négy szekcióra bontva rendezik meg, melyre szekciónként 20 pedagógus online jelentkezését várják.

A kreativitás hete keretében a STEAM – finn–magyar élményműhely programját ismerhetik meg a Művészet és matematika: tantárgyközi kreativitással, manuális és digitális eszközökkel a motivált tanulókért címmel meghirdetett szekcióban, amelyre tanítók, matematikát, természettudományi tantárgyakat, művészeteket oktató pedagógusok jelentkezhetnek. Idegen nyelvet oktató tanároknak, partnerségben a csíkszeredai Spektrum Oktatási Központtal és a Care2Travel nemzetközi önkénteselosztó szervezettel, angol nyelvet tanító tanároknak, angol nyelvet jól beszélő, de más nyelveket tanító pedagógusoknak hirdetik a Kevin J. McQuade, az Ohioi Egyetem professzora és nemzetközi képzőcsapatának programját a Creative chaos Interactive learning in the ESL classroom angol nyelven zajló szekciót. Nem informatika szakos pedagógusoknak ajánlják a budapesti Abacus Stúdió programját, melynek címe Kreatív megoldások építhető és programozható robotok segítségével. Ugyanakkor jelentkezhetnek a Kreatív pedagógus, az élmény–érték–személyközpontú pedagógia kulcsembere címmel Orbán Imola, az Értékpont Pedagógiai Műhely előadójának 5 napos képzésére is.

Az akadémia második hetén tartják a rendezvénysorozatot ünnepi megnyitóját a Kolozs megyei Válaszúton, a Kallós Alapítvány székhelyén, ahol az idén 10. alkalommal kerül megszervezésre a közkedvelt Népzene–néptánc–népműveltség szekció. Ugyanezen a héten Csíkszeredában zajlik a román nyelv oktatása specifikus tantervek alapján az általános iskolai tagozaton tanítóknak, románnyelv-tanároknak, továbbá a kémia szakosok, valamint a testnevelés- és sporttanárok továbbképzése. Kolozsváron a Báthory István Elméleti Liceumban a magyar szakos tanároknak szervezett képzésekre, Szovátán a Teleki Oktatási és Módszertani Központban Honismeret–helyismeret–helytörténet szekcióra lehet jelentkezni. Pádis szolgálat a helyszínről a földrajz és biológia szakos tanárok továbbképzésének. Hagyományosan Székelyudvarhelyen tartják a képzőművészet- és zenetanárok továbbképzését.

Az Akadémia harmadik hetében, 2018. július 23–27. között Kolozsváron a Bethlen Kata Diakóniai Központban a protestáns vallás tanárok (református, unitárius), Nyárádszeredában a Bocskai István Elméleti Liceumban a szakoktatásban tevékenykedő pedagógusok részére, Nagyváradon, a Partiumi Keresztény Egyetemen Burn-out megelőzése címmel hirdetnek továbbképzést.

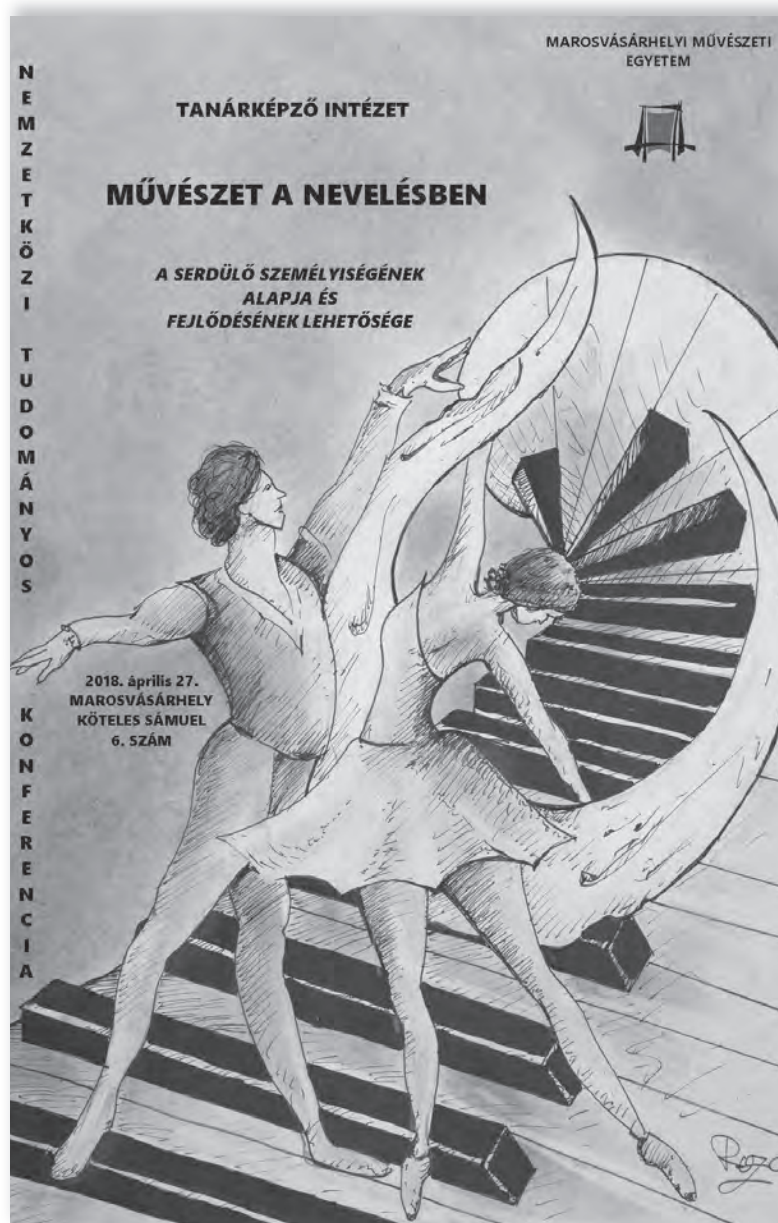
A 21. szekcióban meghirdetett továbbképzésre online módon lehet jelentkezni, a www.rmpsz.ro oldalon 2018. június 15-ig. Az RMPSZ 2018. április 23-án tartott soros elnökségi ülésén született határozat értelmében a romániai beiratkozottak 100 lej részvételi díj befizetésével nyernek az Akadémia továbbképzéseire részvételi jogot.

A 26. Bolyai Nyári Akadémia megvalósulását az emberi erőforrások minisztériuma támogatja. Médiapartnerek: a *Népújság*, a *Nyugati Jelen*, a *Hargita Népe*, a *Csíki Hírlap*, a *Krónika*, a *szereda.Origo* programmagazin. További információk a www.rmpsz.ro oldalon.

Művészetek a nevelésben – konferencia Marosvásárhelyen

Nemzetközi konferenciát szervezett április végén a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem tanárképző intézete olyan előadók, hallgatók, művészek és pedagógusok számára, akik tudományos és gyakorlati kérdések feltevésével igyekeznek a mai világ művészi sokrétűségét körbejárni. A tanárképző intézet konferenciája tízéves múltra tekinthet vissza, négy éve pedig nemzetközi részvétellel hirdeti éves tevékenységét, két éve saját konferenciakötetet is magáénak tudhat. Mint minden évben, idén is a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem előadótereit vehették igénybe a résztvevők, így a programsorozat előadásai, műhelymunkái a Stúdió Színházban és az előcsarnokban, illetve az egyetem jól felszerelt tantermeiben folyhattak. Az egész napos program célja körüljárni a serdülő személyiségfejlődése és a művészeti nevelés összefüggéseit. A megnyitó előadást dr. Balási András egyetemi tanár, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rektorhelyettese tartotta, majd dr. Bakk-Miklósi Kinga egyetemi tanár, a tanárképző intézet vezetője köszöntötte az egybegyűlteket. Nem szokványos megnyitónak lehettünk tanúi, ahol a köszöntő beszédek sokasága hangzik el csupán: dr. Bakk-Miklósi Kinga interaktív beköszönőt kínált a résztvevőknek, így mindenki személyesen megfogalmazhatta a konferenciával kapcsolatos gondolatait, érzéseit. A megnyitót a művészi pillanatok követték, a román színés mesteris hallgatók léptek színpadra dr. Felicia Dalu irányításával, illetve a második éves színészek rövid táncetűdjét láthatta a közönség. A megnyitó zárómozzanatát a Művészetek a nevelésben című Symbolon konferenciakötet különkiadásának bemutatása zárta. Az elmúlt évekhez hasonlóan a programsorozat különböző szekciókban zajlott, így a Stúdió Színház előadótermében a tanárok tudományos értekezései kaptak helyet dr. Traian Moldovan egyetemi adjunktus moderálásával, az előcsarnokban a diákok munkáinak bemutatására került sor. A tudományos értekezéseket műhelymunkák is színesítették, melyek arra adtak lehetőséget, hogy az elméletben megfogalmazott gondolatokat, gyakorlati megközelítésben is körbejárhassák a résztvevők. E dualitás azért is fontos, mert különböző nézőpontok figyelembevételével, tudományos és gyakorlati megközelítések feszegetésével olyan terep járható körbe, mely sokkal színesebb, tágabb közelítésben igyekszik megvilágítani azon pedagógiai kérdéseket, amelyek a művészetek oktathatóságában fontos szerepet játszanak.

„Konferenciánkkal nem a művészetek létjogosultságát keressük az oktatásban, hanem a művészetek visszaállításának lehetőségét az iskolában, elsősorban a nevelésben” – fogalmazott korábban Bakk-Miklósi Kinga. Egyfajta keresésre, gondolkodásmód-frissítésre ad lehetőséget tehát a konferencia, ahol tanárok, művészek, előadók és diákok közösen gondolkodhatnak különböző témákban, amelyeket munkájuk során tapasztalnak, átélnek, vagy éppen a későbbiekben beépítenek tevékenységükbe. Az ilyen és ehhez hasonló tematikájú konferenciák megszervezése fontos a pedagógusok számára annál is inkább, mert a pedagógiai munkában számos esetben előtérbe kerülnek a művészettel kapcsolatos kérdések, melyeket nem egy esetben „csökkentett értékű” tantárgyként kezelünk. Ilyen például a személyiségfejlesztő tantárgy, vagy éppen a zene és mozgás diszciplína – ennek

természetesen számos oka van. Azonban az ilyen jellegű konferenciák adhatnak újból lehetőséget arra, hogy látáskörünket, szakmai tudásunkat még inkább kiszélesítsük.

A konferenciát Marius von Mayenburg Lángarc című előadása zárta, melyet a Művészeti Egyetem akadémiai műhelye állított színpadra Harsányi Zsolt intézetigazgató rendezésében. Az előadást követően a résztvevők beszélgetésen vehettek részt az alkotókkal.

TÁLAS FERENC
drámatanár, Marosvásárhely

Nagyenyedi csapat nyerte a Bölcs diákok vetélkedő döntőjét

Tavaly októberben kezdődött, és augusztusig tart a nyolcadik Bölcs diákok – országos szintű, Kulturális sokszínűség című vetélkedő, amelyet a Communitas Alapítvány, az Örökségünk Őrei mozgalom, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézete, Interdiszciplináris Bio–Nano Tudományok Kutatóintézete, valamint Történelem és Filozófia Karának Magyar történelmi intézete szervezte. A vetélkedő célja, hogy felkeltse a diákok érdeklődését nemzeti értékeink iránt, az interaktív feladatoknak köszönhetően így a szépre, a hagyományosra, a gyakorlati tudásra összpontosítanak. Ugyanakkor célunk, hogy az egyes tudományágak területéről származó információk közötti összefüggéseket szórakozva fedezzék fel és értsék meg a diákok.

Az idei évben a résztvevők olyan európai kultúrákkal ismerkedtek, amelyek adott népcsoportokra vonatkoznak, sajátos jellegük abból adódik, hogy egy nemzethez tartoznak, viszont jelenleg nem egy ország határain belül élnek. A vetélkedő egy teljes tanévet felölelő országos szintű verseny, a diákok játékos feladatok révén ismerkednek a magyar és más népek szokásaival, a magyar és világirodalom kiemelkedő alakjaival, történelmünk nagyjaival, valamint a különböző tudományok terén jelentőset alkotó tudósokkal.

Fotók • GÖNCZY TAMÁS

• A kulturális sokszínűség témáját járta körül a Bölcs diákok vetélkedő

Az interdiszciplináris vetélkedőre az idén is 4–5 fős, 9–13. osztályos diákokból, valamint egy vezetőtanárból álló csapatok jelentkezhettek. Nem kevesebb mint 92 benevezett csapat küzdött a háromfordulós előselejtezőben, hogy a tíz legjobb csapat részt vehessen a két televíziós elődöntőben, ahonnan a két-két legjobb csapat továbbjutott a döntőbe. Az első három forduló online zajlott a www.bod.comunitas.ro honlap felületén, ahova az új feladatlapokat

a szervezők feltöltötték, majd a csapatok a saját fiókjukra a megoldásokat. Minden fordulót követően ugyanezen a címen tették közzé a szervezők az eredményeket is, hogy a diákok követhessék az eredményeket.

Az elődöntőre kiválasztott irodalmi mű Mikszáth Kálmán *Gavallérok* című kisregénye volt, ezenkívül a résztvevőknek további témaköröket kellett feldolgozniuk: Mikszáth élete és munkássága, híres felvidéki, kárpátaljai és

• Az elődöntőbe bekerülő legjobb tíz csapat:

Csapatok	Iskola	Helység	Vezetőtanár
KERÉKKÖTŐK	Bocskai István Elméleti Líceum	Nyárádszereda	Baki Erika
VADEMECUM	Bartók Béla Elméleti Líceum	Temesvár	Cziprián-Kovács Jolán
GRIFFENDÉL	Bethlen Gábor Kollégium	Nagyenyed	Krizbai Jenő
GOETHEK	Salamon Ernő Elméleti Líceum	Gyergyószentmiklós	Kastal Ottilia
PALLADIÓN	Mikes Kelemen Elmeleti Líceum	Sepsiszentgyörgy	Török Katalin Mária
BIGABOBA	Mikes Kelemen Elmeleti Líceum	Sepsiszentgyörgy	Ács Zsuzsanna
KIRÁLY-LÁNYOK	Jósika Miklós Elméleti Líceum	Torda	Józan Erzsébet
TRANSZILVÁK	Elektromaros Technológiai Líceum	Marosvásárhely	György Andrea
mÁSZOK	Jósika Miklós Elméleti Líceum	Torda	Lukács János István
ÉSZBONTÓK	Érmihályfalvi 1. Számú Mezőgazdasági Főgimnázium	Érmihályfalva	Mezei Emőke

délvidéki magyarok, ezen vidékek látványosságai, történelme, földrajza, természeti kincsei, épített öröksége. A csapatoknak egy „bölcs diák kabalabaglyot” is kellett készíteniük szabadon választott anyagból és technikával, egy 3 perces jelenetet a *Gavallérok* alapján – ezt élőben kellett előadniuk. A kreatív feladat idén a Föld napjához kapcsolódott, a résztvevőknek otthon kellett elkészíteniük egy használati tárgyat kizárólag újrahasznosított anyagokból. Az elkészítés folyamatát egy maximum 3 perces videófilmen rögzítették, ezt kellett elküldeniük, majd a csapatoknak a tárgyat felhasználva kampányolniuk kellett a Föld védelme és megőrzése érdekében minél ötletesebben és meggyőzőbben a helyszínen, élőben.

A televíziós vetélkedők forgatókönyve minden évben hasonló menetrend szerint zajlik. A diákok először bemutatkoznak, előadják jelenetüket, majd a villámkérdések próbája következik, ahol a műsorvezető kérdéseket tesz fel. Az a csapat, amelyik válaszolni szeretne, megnyom egy gombot, ezután 4 másodperc áll a csapat rendelkezésére, hogy elmondja a helyes választ, ennek a végét sípszó jelzi majd. A következő próba a betűrejtvény-feladat, amely hasonlít az akasztófás játékhoz: híres magyarokat keresnek a diákok az előzetesen megadott bibliográfiából. A hírességek nevének betűit vonalkák jelölik. Csapatonként 3 kérdést tesznek fel, helyes válasz esetén pedig megfordul egy betű. Minden kérdés után a csapatnak 5 másodperce van válaszolni, ha addig nem sikerül, máris kapják a következő kérdést. Betű csak helyes válasz esetén fordul, illetve a 3 kérdés elhangzása után 10 másodperce van a csapatnak, hogy kitalálja a feladványt. Következő próbatétel a feleletválasztós játék. Ebben a számban egyszerre versenyez mind az 5 csapat, összesen tíz kérdést tesznek fel, mindegyiket 4 válaszlehetőséggel, a csapatok pedig csak a helyes válasz betűjét írják a táblákra. Talán a vetélkedők legizgalmasabb feladata a drót nélküli telefon, amelyben csak 3 csapattagnak kell részt vennie. Felolvasnak egy szöveget, ezt továbbítja az első játékos a másodiknak, a második a harmadiknak, aki majd végül hangosan visszamondja. A zsűri a megadott fogalmak, nevek, számok, évszámok helyessége, illetve előfordulása alapján pontozta a csapatokat. Az elődöntő megmérettetését

• **Versenyszellem.** Villámkérdés és „drót nélküli telefon” is szerepel a vetélkedő próbatételei közt

követően a döntőbe jutott 4 finalista csapat a nagyenyedí Bethlen Gábor Kollégium, a gyergyói Salamon Ernő Elméleti Líceum, a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Elméleti Líceum és a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum diákjai voltak.

A döntő feladatainak témája Erdély történelme, természeti és épített öröksége, híres magyarok, valamint Wass Albert élete és munkássága. Elolvasásra Wass Albert *A funtineli boszorkány* című művének első részét: *Az urszubeli lányt* jelölték ki a szervezők. Ez nem véletlen: szerű választás volt, ugyanis a nyáron a Bölcs diákok táborát a Szalárd völgyében szervezi meg a Communitas Alapítvány. Az utolsó megmérettetésen a 4 csapat diákjainak olyan típusú feladatokat kellett megoldaniuk, mint az elődöntőkben.

A 2017–2018-as iskolaévben a legbőlcsebb diákoknak a nagyenyedí Bethlen Gábor Kollégium Griffendél csapata bizonyult, második helyezést a gyergyói Salamon Ernő Elméleti Líceum Goethek csapata nyerte el, harmadik díjban a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen

Elmeleti Líceum Bigaboba csapat a részesült, míg dicsérettel térhettek haza a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum KirályLányok csapatának diákjai is. Az első 15 csapat számára a Communitas Alapítvány egyhetes ingyenes élménytábor szervez Wass Albert ösvényein, a festői szépségű Szalárd völgyében. A döntőben részt vevő csapatokat irányító tanárok mindegyike egy-egy 150 lejes könyvtárlányban részesült. A dicséretben részesülő csapat tagjai egy-egy 100 lej értékű könyvtárlányt kaptak. A harmadik díj egy-egy belépő volt a július 5–8. között megrendezett marosvásárhelyi VIBE fesztiválra. Második díj– egy-egy belépő a Double Rise összművészeti fesztiválra, amelyre június 27–30. között kerül sor Torockón. Az első díj egy-egy értékes elektronikus könyv olvasó (e-book reader volt minden csapattagnak.

MIHÁLYFALVI KATALIN

A Bölcs diákok verseny mint oktatási alternatíva

Az elmúlt pár évben egyre többen felfigyeltek arra, hogy az oktatási rendszerben problémák vannak, amelyeket mindenféle intézkedésekkel, szabályozó rendeletekkel próbáltak orvosolni. A legnagyobb vitát a tankönyvekkel kapcsolatos kérdések váltották ki, ami már több mint egy évtizede zajlik. Egy egész generáció hordja terhét a teljesen abszurd vitáknak. A jelenkori informatizált világban, amelyben számtalan lehetőség van arra, hogy az ember rövid időn belül hasznos információhoz jusson, azon vitatkozni, hogy ki és hogyan írjon egy tankönyvet, amelyet talán soha nem nyit ki valaki, több mint butaság, valóságos agygrém. Felmérések, statisztikák, külföldi országokban alkalmazott gyakorlati oktatásminták (svájci, finn stb.) világosan utalnak arra, hogy egy új korszak az oktatásban már rég beköszöntött. Az okostelefonhoz, laptophoz és internet-használathoz szokott gyerek (elemi osztályos kortól már) nem gyakran nyitja ki a tankönyvet, hacsak nem kényszerítik arra. A generációk közötti különbségek (talán feszültségek) sokkal gyakoribbak, mint ezelőtt harminc-negyven évvel.

Minden jel arra utal, hogy nem formai, hanem tartalmi változtatásra van szükség az oktatásban. Nem mondom újat azzal, ha azt állítom, hogy ismeretek nélkül nem lehet jövőt építeni. Ellenben azon kell gondolkodnunk, hogy hogyan juttassuk megfelelő ismeretekhez a fiatal generációkat, ha már az olvasás és az írás divatját veszítette vagy veszíteni fogja. Hogyan? Úgy, hogy ha már van olyan felszerelésünk, amely helyettesíti a könyvet és írószerszámot, arra bízassuk, hogy találják meg maguk a problémák megoldását a rendelkezésükre álló eszközök segítségével. Nem mennek könyvtárba, hanem elolvassák számítógépről a megfelelő anyagokat. Megoldják a matematikai, fizikai, kémiai feladataikat, alkotnak és írnak, ha kell. Szükség esetén véleményt cserélnek, közösen oldanak meg problémákat, stb.

Nemrég fejeződött be a Bölcs diákok országos vetélkedő, amelynek lelkes résztvevője és támogatója voltam hat éven keresztül. Minden évben

Fotó • GÖNCZY TANÁRS

• A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium Griffendél csapata a Bölcs diákok versenyen

diákcsoportokat irányítottam, arra ösztönözve őket, hogy minél több ismeretet szerezzenek annak érdekében, hogy megoldják a kiírt feladatokat. A gyerekek lassan felfedezték a verseny által játékosan tált feladatsorok lényegét. Sokszor versenyszerűen egymást ellenőrizték, hogy ki tud többet. Aztán kialakult egy egészséges csapatszellem, ami a munkamegosztásra alapozott. Így lett aztán a csapatnak egy irodalmi szakértője, egy művészeti és kreatív felelőse, és két diákja, aki a tudományok terén végzett megbízható munkát. Öröm volt nézni, amikor egy-egy feladatsor megoldásainak a bemutatásánál precízen és abszolút felelősséggel beszámoltak munkájuk eredményéről. Merem állítani, hogy a verseny ideje alatt „megemésztett” ismerethalmaz mennyiség és minőség szempontjából több, mint amit a kötelező kerettantervekben tanultak egy éven keresztül. Maga a tény, hogy a versenyben szerzett ismereteiket egymás között megosztották, megbeszéltek, azok sokkal hatékonyabban rögzültek, mint azok az ismeretek, amelyeket előző nap bevágtak azért, hogy másnap valamire érdemes jegyet kapjanak, és aztán kész, azokra az ismeretekre aligha lesz még szükségük. (kivéve persze a pár érettségi tantárgyat).

Mi is az oktatás célja? Új és alkalmazható ismeretek elsajátítása. A verseny célja is hasonlóképpen ugyanaz. De a csapatmunka, ami feltételezi munkamegosztást a versenyben, biztosítani tudja a siker elérésének lehetőségét és az abból származó elégedettséget is. Ugyanakkor fejleszti a kreatív gondolkodást és új megoldások keresésére ösztönöz. Ehhez azonban szükséges a motivált és odaadó irányító, akinek a szerepe elsősorban nem az kell legyen, hogy ellenőrizzen, hanem az, hogy irányítson.

A Bölcs diákok országos verseny véleményem szerint elérte azt a szintet, amelyen a közoktatás működik, talán magassabbat. Mindenképpen azzal párhuzamosan létezik, és sikerrel hozzájárul a középiskolások neveléséhez és szakmai irányításához. Ezért köszönetet mondok a Communitas Alapítvány vezetőségének és munkatársainak, valamint annak a lelkes munkacsoportnak, melynek tagjai szeretettel szervezték és irányították a vetélkedő minden szakaszát, az elődöntőt, döntőt, és kiváló szakmai tudásról tettek tanúbizonyságot.

KRIZBAI JENŐ
a nagyenyedi Bethlen
Gábor Kollégium
Griffendél csapatának
irányító tanára

Kárpát-medencei magyar diákok megmérettetése Székelyudvarhelyen

„Minden érték, amit magunkban hordozunk, kötelez” – ez a Tamási Áron idézet volt a 11-ik alkalommal megszervezett Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyverseny mottója, a versenyt Székelyudvarhelyen tartották április 19. és 22. között. Házigazdánk a híres, Tamásiról elnevezett, fennállásának 425. évfordulóját ünneplő gimnázium volt. Megtisztelő és öröm számunkra, hogy itt szervezhettük meg a rangos rendezvényt. Az előző évekhez hasonlóan e verseny az idén is a művészi szép íránt érdeklődő diákokat szólította meg. A „nemes versengésre” a magyar nyelv és irodalom területén kiemelkedően teljesítő 5–12. osztályos diákok vettek részt a Kárpát-medence magyarok lakta vidékeiről: összesen 72 diák Magyarországról, Szerbiából, Szlovákiából, Ukrajnából és Romániából.

A verseny szabályzata szerint Erdélyből és a Partiumból a Mikes Kelemen magyar nyelv és irodalom országos tantárgyvetélkedő díjazottjai versenyezhettek.

A nemzetközi tantárgyverseny támogatott vetélkedőként szerepel a tanügyminisztérium versenykalendáriumában, ami azt jelenti, hogy bizonyos pénzösszeg jár a megszervezéséhez, ugyanakkor a törvényes keretek

értelmében a díjazott diákok, azok tanárai és az illető iskola pénzjutalomban részesül. Ezenkívül a nyertes diákok egy éven át ösztöndíjat is kapnak, továbbá az olimpiikonokat bizonyos egyetemekre felvételi vizsga nélkül felveszik.

A rangos versenyen részt vevő romániai diákok 9 első-harmadik helyezést, 8 dicséretet és számos különdíjat szereztek. Gratulálunk nekik, és támogatjuk őket, hiszen bennük a jövő. Ugyanakkor köszönet és tisztelet a tanároknak, akik külön foglalkoznak ezekkel a diákokkal, felkészítik és elkísérik őket a rendezvényekre.

A négynapos eseményen különböző szakmai előadásokon, tanulmányi kiránduláson, városnézésen is részt vehettek a diákok és tanárok egyaránt. Mindannyian megtekinthették Székelyudvarhely környékét, annak nevezetességeit és szépségeit. Ezenkívül ünnepi műsorok színesítették a rendezvényt.

Minden résztvevő maradandó emlékekkel, új ismeretekkel a barátság jegyében távozott Székelyudvarhelyről.

DR. NAGY ÉVA
a tanügyminisztérium
szaktanácsosa

Tanárok és diákok szellemi, szakmai találkozója

„Ígéretes írói tehetségek tűntek fel a versenyen, és nem lehet nélkülözni a különbségekről beszélni: ugyanolyan jól teljesítettek az erdélyi, magyarországi, szerbiai, kárpátaljai diákok is – mondta el a sajtónak Egyed Emese, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem irodalomprofesszora, aki az Apáczai Csere János magyar nyelv, irodalom és kultúra nemzetközi tantárgyverseny tizenegyedik kiadásának zsűrielnöke volt Székelyudvarhelyen. A vetélkedőn, amelyet a korábbi években Kolozsváron, Miskolcon, Pécsen szerveztek, idén 4 korcsoportban vettek részt az 5–12. osztályosok, akik az országos magyar nyelv és irodalom vetélkedőkön az első három helyen végeztek. Az írásbeli dolgozatokon kívül egyéni vers- és prózamondásban, illetve a kijelölt művek alapján készült csoportos színpadi jelenet helyszíni összeállításában versenyeztek a fiatalok. „A megmérettetés egyik specifikuma volt, hogy előre elküldték a diákoknak a szükséges olvasmányokat: mondákat, Tamási Áron *Ábelét*, egy Méhes György-regényt és Vida Gábor *Egy dadogás története* című regényét. Örömmel tapasztaltuk, hogy nagyon sok a tehetséges diák, ugyanakkor kitűnő dolognak tartom, hogy a szervezők

Vida Gábort is meghívták egy író-olvasó találkozóra, így a diákok az írásbeli előtt ráhangolódhattak regényére, beszédmódjára” – fejtette ki Egyed Emese. Azt is elmondta, bár a kijelölt olvasmányok nagy része prózai alkotás volt, természetesen a lírának is jutott szerep a rendezvényen: a versmondó versenyen többek közt Dsida Jenő és Szilágyi Domokos művei közül választhattak a diákok. Egyed Emese úgy értékelt, a megmérettetés egyfajta jól megszervezett, tábori hangulatú szakmai hétvége volt, tanárok és diákok szellemi és szakmai találkozója. „A tanárok számára is fontos, hogy ismerkedjenek egymással, felújítsanak régi ismeretségeket, én magam is egykori kollégákkal, volt tanítványokkal találkozhattam, akik magyartanárok. Bár bizonyára nem könnyű megszervezni, és sokba kerül, a befektetés megtérül, hiszen valóban szükség van efféle versenyekre. Nemcsak információcserét jelent ez a találkozó, de személyes-szakmai találkozások kitűnő terepe is” – fogalmazott a zsűrielnök.

KISS JUDIT

„Mindig azt várni el a gyerektől, amire képes”

Immár több mint egy évtizede alapított otthont a szülők nélkül élő, szociálisan hátrányos gyerekek számára két piarista nővér Nagyvárolyban. Vörös Tünde Mária anya (Jézus szent vérére elnevezett Tünde nővér), a nagyvárolyi piarista nővérek gyerekotthonának házfőnöke szerint csakis szeretettel közeledve, minden egyes gyermeket külön megismerve lehet eredményt elérni, és tartó munkára, teljes életre felkészíteni azokat, akikkel szüleik nem tudnak vagy nem akarnak foglalkozni.

– Pontosan mióta is működik az önök nagyvárolyi gyerekotthona?

– 2004. július 4-én érkeztünk Nagyvárolyba szemlélődni, és úgy döntöttünk, itt maradunk. A római katolikus megyéspüspökségtől megkaptuk használatra a piarista atyák által épített régi rendházat, amelyet felújítottunk, és megalapítottuk a gyerekmentő szolgálatunkat. Közel egy évünkbe telt, amíg megszereztük a hivatalos engedélyeket, és befejeztük az akkori székhelyünk renoválását. Akkor Jutka nővérral ketten érkeztünk, és akkoriban a teljes magyar nyelvterületen csak mi voltunk piarista nővérek, ugyanis ezt a rendet boldog Celestina Donati (1848–1925) alapította 1889-ben Firenzében Celestino Zini piarista atya tanácsára. Mivel akkoriban a vegyes nemű oktatás még nem volt bevett szokás, az atyák csak a fiúk nevelését vállalták fel, ám a lányokat nem volt kire bízni. Azt tanácsolta, alapítsanak olyan apácarendet, amely a lányok oktatását tűzi ki célul, s így alakult meg a mi rendünk, amely főleg a szociálisan hátrányosan érintett, elhagyott lánygyermekeket próbálja jó családanyákká, tiszteletudó felnőtté nevelni. Nevelő, oktató rend vagyunk, nővéreink mindegyike – immár négyen vagyunk – pedagógusi diplomával rendelkezik, viszont nálunk a piarista atyáktól eltérően nem követelmény, hogy iskolában tanítsunk. Mi itthon, a rendházunkban foglalkozunk a gyermekeinkkel, és ez is jelent számunkra akkora kihívást, mintha állami oktatási intézményekben dolgoznánk. Nagyon komoly lemaradással érkeznek hozzánk a gyerekek, és igen szerteágazó az a skála, amely mentén be kell pótolni velük a hátralékot, hogy beérjék a kortársaik szintjét.

– Említette, hogy mindnyájan tanári végzettséggel is rendelkeznek. Ki milyen diplomát szerzett?

– Jutka nővér a legidősebb közöttünk, ő két diplomával is rendelkezik:

• Csipetcsapat. Összesen harminchárom gyerekről gondoskodnak a nagyvárolyi bentlakásos gyermekotthonban, a testvérek nem szakadnak el egymástól

matematika–fizika, illetve matematika szakos. Ő az, aki közülünk legelőször ismerkedett meg a rendünkkel Olaszországban, és ő kezdte el azt a fajta munkát. A sorban én következem, ugyanis mindannyiunknak el kell mennie egy olaszországi képzésre az ottani piarista nővérekhez, mielőtt itthon elkezd dolgozni. Matematika–informatika szakon szereztem egyetemi oklevelet, Ágnes nővér matematika szakos, Bori nővér pedig magyartanári diplomával rendelkezik.

– Hány nehéz sorsú gyereket karolt fel a nagyvárolyi rend?

– Jelenleg harminchárom fiatalról gondoskodunk a bentlakásos gyermekotthonunkban, de már olyanok is vannak, akik az évek során felnőttek, kirepültek, és önálló életet élnek. Néhányan családot alapítottak, dolgoznak. A harminchárom fiatal közül négyen egyetemre és egy főiskolára jár. 2015 óta fiúkat is fogadunk, ugyanis szerencsére sikerült megkapnunk székhelyül az egykori zárdat, amely egy három ingatlanból álló épületegyüttes. A bővítést követően a központi nagy épületben azok a lányok lettek otthonra, akikkel még 2015 előtt

foglalkoztunk, és egy vegyes kisgyermekcsalád. Ez az épület az irgalmas rendi nővéreké volt. Ők szintén tanítórond voltak, és ezt az épületet is iskolának létesítették, akként is működött még az átlamosítást követő időszakban is. Most a gyermekotthon központi, emblematis ingatlanja, a mellette párhuzamosan álló épületben kapott helyet a fiúszárny. Ez az elrendezés azért is nagyon jó, mert együtt is vagyunk, és mégis külön tudnak aludni a különböző nemű gyerekek, ám napközbeni tevékenységek során a testvérek nem szakadnak el egymástól. A harmadik épületünkben működik a napköziotthon, amely csakis nagyvárolyi gyerekeknek biztosít iskola utáni foglalkozási lehetőséget, ám ők nem vesznek részt a bentlakásos programban, éjszakára hazamennek. A szociálisan hátrányos gyerekek iskola után itt fogyasztják el ebédjüket, amelyet a helyi önkormányzat biztosít számukra, majd kötetlen programban szocializálódnak, és különböző játékos foglalkozások során próbáljuk fejleszteni a képességeiket. Ezt követi a tanulási időszak, amely uzsonnával ér véget, majd hazamennek. Sokan segítik egyébként a munkánkat: vannak alkalmazottaink, és sok önkéntes is besegít. Intézményünk a Szatmár

megyei gyermekvédelmi igazgatósággal együttműködve dolgozik, és csak az ő jóváhagyásával kerülhetnek hozzánk a fiatalok, akik után az intézménynek az állam nevelési támogatást folyósít. Minden gyermek a városi óvodákban és iskolákban tanul délelőtt, majd a napi program után kerülnek vissza hozzánk.

– Van valamilyen saját módszerük, amelyet a gyerekek nevelésében alkalmaznak?

– A legfontosabb elvünk: mindig azt várni el a gyerektől, amire képes, nem többet, de nem is kevesebbet. A gyerekek tudja magáról, mire képes, és éppen ezért nem szabad alábecsülni őt. Amikor hozzánk kerülnek, első lépésben felmérjük, milyen szinten állnak, és mi az, amit a lemaradásukból még be lehet hozni, illetve mik azok a hiányságok, amelyeket már késő vagy lehetetlen helyrehozni, és meg kell tanítani őket azokkal élni tovább. Ellenben amit tud, és amiben jó, azt minél komolyabban fejleszteni, hogy később kamatoztathassa az életében. Mint említettem, sokan segítenek nekünk a nevelésben, és szinte mindegyik gyerek mellé kellene valaki, aki behatóbban tud foglalkozni vele. Volt olyan ötödikes kisfiúnk, aki nem ismerte még a betűket sem, nagyon fáradtságos munka mellett sikerült ezt bepótolni. Hála az égnek, komoly sikereink is vannak, hiszen mindig ujjong a lelkem, ha például az egyetemista fiataljainkra gondolok. De olyan kisfiú is jár hozzánk, aki korábban súlyos beszédzavarral küszködött, zárkózottan viselkedett, ha kettőnél többen voltak vele egy társaságban, nem mert megszólalni, és most néptáncoktatásra jár, népdaléneklési foglalkozásokon vesz részt. A szakemberek egyébként nagyon ajánlják a gyerekeknek a hasonló foglalkozásokat, és szép számmal akad is olyan érdeklődő közöttük, aki a nagykárolyi Rekettye Kulturális Egyesülethez jár táncolni, énekelni, citerázni vagy valamilyen más, a népi kultúrához köthető tevékenységben vesz részt. Fontos, hogy semmit sem teszünk kötelezővé, aki szeretne bekapcsolódni valamilyen tevékenységbe, megteheti, de nem muszáj. Egyébiránt a végzőseink közül több lány is jelezte, hogy tanulmányai elvégzése után szívesen dolgozna velünk, és maradna itthon, amit mi nagyon jóleső érzéssel tudomásul is veszünk, ám azt tanácsoljuk, hogy amennyiben lehet, próbáljon meg a saját lábán megállni,

tapasztaljon meg mást is, hiszen az életre próbáljuk felkészíteni őket, arra, hogy bátran hagyják el ezt a védőburkot, amiben addig éltek. Nagyon örülünk, amikor a nyári vakációs időszakban külföldi ösztöndíjat nyernek, és elmennek nyugatabbra tapasztalatokat szerezni, világot látni.

– Milyen korosztályú gyerekekkel foglalkoznak?

– A legkisebb bentlakónk most lesz éppen négyéves, ugyanis számunkra három év az alsó korhatár. Abban az esetben, ha több testvérrel van szó, akik között három évnél fiatalabb is van, kivételt teszünk, nem szeretnénk szétválasztani őket. Felső korhatár nincsen, igyekszünk figyelemmel kísérni neveltjeink életét addig, ameddig erre lehetőségünk van, vagy ameddig igénylik. Arra próbálunk mindenkit ösztönözni, hogy saját maga válassza ki a számára rokonszenves pályát, jövőbeli munkahelyét, olyat csináljon, amiben öröme telik, amit szeret. Az egyik lány például nagyon szépen rajzolt, könnyen megtudott tanulni bármit kívülről, kiválóan működött a memóriája, de a logikai feladatokban nem volt jó. Nagyon sokáig gondolkodott, vívódott, hogy milyen pályát is választhatna magának, amikor Jutka nővérnek jutott eszébe, hogy mi lenne, ha tájépitészeti szakra jelentkezne, hiszen nagyon kedvelte a természetet. Most nagyon szereti az egyetemet, lelkendezve újságolja, mikor mit tanul. Ez is egy nagyon jó visszaigazolása annak, hogy megtérül a befektetett munka.

Természetesen vallásos környezetben neveljük őket, minden vasárnap elmegyünk velük a szentmisére, aki nem római katolikusként nőtt fel, az a saját templomába megy. Az egyik református lányunkat például konfirmálni is elkísértük. Imaórákat, lelki programokat tartunk nekik, megkereszteljük azokat, akik korábban nem részesültek a kerestség szentségében, a helyi plébániák papjai is szívesen eljárnak hozzánk hetente szentmisét tartani. Gyermekeinket sokan megkérdik, megtudva azt, hogy nővéreknél nevelkednek, hogy ez azt is jelenti, hogy ők most már csak nővérek vagy papok lehetnek-e. Mi azonban nem erőltetjük senkire az egyházi pályát. Ez a Jóisten különleges adománya. Aki esetleg ezt választja, az tegye a saját szíve szerint. Egyébként mindegyik nővérnek

megvan a saját, úgynevezett családja, amely neveléséről gondoskodik. Elviszi őket kirándulni, programokat szervez nekik, így megismeri minden egyes gyermekét személyesen, szoros kapcsolatot alakít ki velük. A nagyobbak is testvérként tekintenek egymásra, persze kisebb összecsordulások nálunk is akadnak, mint minden más családban, de például a nagyobbak legutóbb

• Vörös Tünde Mária nagykárolyi piarista nővér kitartó munkára készíti fel a gyerekeket

felvállalták a kisebbek keresztszülői szerepét, és amint azt a keresztelestől megfogadták, gondoskodnak a nevelésükről: felköszöntik őket születésnapjukon, elbeszélgetnek velük az óvodai, iskolai napjukról, odafigyelnek a viselkedésükre. Azért is tetszett meg nekem az első perctől kezdve a család típusú gyermekotthon, amikor az olaszországi nővéreknél tanultam, mert itt nem cserélődnek a nevelők, végig ugyanaz a nővér foglakozik a saját neveltjeivel. Éjjel-nappal együtt vagyunk velük, nagyon nehéz ugyan, de megéri, mert közelről ismerjük őket. Olyan gyermekünk is van, aki jelenleg tanítóképző főiskolára jár, pedig anno nagyon sokat sírtunk vele a tanulás miatt, most pedig hamarosan ő lesz az, aki tanítani fogja a jövő nemzedékét. Ez nem történhetett volna meg, ha nem szeretettel, teljes odaadással fordulunk feléje. Csak akkor vagy hiteles, ha azt mondod, amit teszel, és azt teszed, amit mondasz.

VÉGH BALÁZS

Satöbbi

Hát elérkezett a nagy nap, amikor könnyes szívvel, satöbbi. Mindannyian tudtuk, hogy egyszer eljön, de most itt van. Megállíthatatlanul. Persze minden évben eljön (megállíthatatlanul), nekünk, tanáraitoknak picit unalmas is már, de azért mi is könnyes szívvel valahányszor, mindannyiszor. Most itt álltok ti, ballagók, itt álltok a salakpályán, a napon, 37 fokban, zakóban, nyakkendőben, mellényben, s a lányok is abban, amiben. Itt, illetve hát ott áll-

amiben a pogácsa, a kavics satöbbi, kavarodás lesz abból is, mint minden évben, de ez is csak fokozza az ünnep könnyes szívű ünnepélyességének varázsát. (Plusz még lehet, a tanácstól is bejön valaki, hogy szóljon pár szót, mert tőlük kaptuk a pénzt az új budiablakokra, de hátha azt megúszszuk, mert késik.)

Mert a nagybetűs Ételnek egyszer el kell, hogy kezdődnie. Mármost Életnek. Bocsánat. Úgy látszik éles vagyok. Éhes,

hozzánk az iskolába, van, aki humán szakra, van aki reál szakra. Ki bejutott, ki nem. Mármost reálra, mert humánra mindenkit felvesszünk. Aztán volt, aki újra beiratkozott, mert nem adta fel. Ezt a nem feladást, ezt ne felejtsetek el, mert ez úgy kell nektek majd ezután is, mint só a nagybetűs Ételben. Mint egy falat kenyér. (Mindjárt dél van, s én még nem is reggeliztem.) Olyan is volt, akit kétszer vettünk fel, mert véletlenül kétszer iratkozott be. Le is lett cseszve a Balla Ica titkárnő, emlékszem jól. Hogy mi nem figyelünk, az egy dolog, de neki az a dolga. Egyszóval beiratkoztatok, aztán teltek-múltak a szemeszterek, és most itt vagyunk. Dióhéjban. A többit ki-ki idézze fel magának. Az iskola nem emlékszik senki helyett. Igaz, nem is felejt.

De most itt álltok (napon, 37 fok, ketten már elájultak, és még hárman el fognak, ahogy nézem) könnyes satöbbivel, és ezt a felidézést latolgatjátok, hogy akkor most ennyi volt. Hogy el köll innen menni. Tovább, tovább – ahogy a deáknóta mondja. Az iskolai sláger. El is fogjátok majd mindjárt énekelni szépen, kórusalakzatba fejlődve, ahogy a Tünde bácsival gyakoroltátok. Ezt is, meg a Gaudeamust, satöbbi. Mondjuk, ha engem kérdeztek, a harmadik sor jobb fele inkább csak tátogjon. Itt álltok jövőbe révedően s múltba tekintően, egyik kezetekben ez, a másikban az, és csak lapozgatjátok tanácstalanul a nagybetűs Étlapot, mint üveges tót, aki először tévedt be az étterembe. Sokaknak csak napi menü fog jutni, ezt most megmondom. És ha netán évek múlva felmerülne bennetek, hogy semmi olyat nem tanítottunk meg itt nektek, aminek az életben hasznát is vettétek volna, jusszon eszetekbe, hogy mi is csak emberek vagyunk, és mi sem jókedvünkbenől gubbasztunk itt ebben a melegben. És jusszon eszetekbe, hogy az Alma Malter visszavár. Könnyes szívvel satöbbi.

Most pedig átadom a szót Igazgató Úrnak, ha ő még nem volt.

• FARKAS ILONA JANKA, 9. OSZTÁLYOS

• „Én még csak hagyján, én nem is szaporítom túl a szót, mert a szavak nekem nem kenyerem, de csak szólok, hogy még tizenkét beszéd hátra van.”

tok a napon, mi meg itt ülünk az árnyékban, innen, a lombos fák hús árnyékából mondjuk most el, milyen nektek ott. Hogy milyen lesz. Jó hosszsan fogjuk elmondani, úgyhogy kirtartást. Én még csak hagyján, én nem is szaporítom túl a szót, mert a szavak nekem nem kenyerem, de csak szólok, hogy még tizenkét beszéd hátra van. Láttam a Babi tanárnőét, az megvan vagy tizenhat oldal. Plusz az ünnepélyes diplomakiosztó, plusz az osztályfelelősök könnyes szívű hálaadó beszédei, és akkor még át kell nektek is venni fejenként személyesen a batyut,

bocsánat. De legalább nem állok a napon. Szóval most itt álltok hát (a napon, 37 fok satöbbi) könnyes szívvel, réveteg tekintetek kíváncsi sugarát a Holnap kifürkészhetetlen mélységeinek magasába szögezve, egyik kezetekben ott szorongatjátok a jövő zálogát, a másikban a múlt hívogató emlékeit. Itt álltok. (Ott.) Mert a múltat, az elmúlt négy évet most egyszerre kell hogy itt hagynotok, ettől olyan könnyes most nektek a szívetek. Mert hát mi is történt az elmúlt négy évben? Jó sok minden. Ki tudná azt mind felsorolni? Először is beiratkoztatok ide,

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

Kötelezővé válik az óvodai oktatás, kiküszöbölik az aránytalanságot

Az óvodai oktatás valamennyi szintje kötelezővé válik Romániában: 2020-ig a nagycsoport, 2023-ig a középcsoport és 2030-ig a kiscsoport is, miután a szenátus plénuma május elején döntőházként megszavazta az RMDSZ tanügyi törvényt módosító tervezetét. „Az óvodának fontos szerepe van a gyerekek fejlődésében, megalapozza az iskolai élethez szükséges alapkészségek, képességek kialakítását. Ezért célunk elérni, hogy az óvodai nevelés nagyobb hangsúlyt kapjon az oktatásban” – nyilatkozta a szavazást követően Cseke Attila, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője.

Szabó Ödön képviselő, a törvénytervezet kezdeményezője arra hívta fel a figyelmet, hogy jellemzően a városokban nagyobb arányban íratják be óvodába a gyerekeket, mint vidéken. „Törvényünk célja megszüntetni ezt az aránykülönbséget. Egyértelműen ösztönözni kell a vidéki gyerekek óvodába való beíratását, hiszen azok a gyerekek, akik nem járnak óvodába, hátrányból indulnak városi társaikhoz képest” – indokolta a jogszabály-módosítást a Bihar megyei honatyja. Szabó Ödön rámutatott, kutatások igazolják, hogy a kötelező oktatás időtartamát nem fellele kell kitolni, hanem minél hamarabb elkezdni, ugyanis ötéves korig az agyban megjelennek a kötődések, így a korai oktatásba való befektetés sokszorosan megtérül a későbbiekben. Az alsóház oktatási bizottságának RMDSZ-es alelnöke szerint az oktatási törvénynek a szenátus által is jóváhagyott módosítása ennek szellemében született. Hangsúlyozta, a döntés végleges és bevezetéséhez nincs szükség újabb jogszabályra, csupán egy átmeneti időszakot határoztak meg azért, hogy a szükséges infrastrukturális befektetésekre sor kerüljön, főleg a nagyvárosokban, ahol jelenleg is zsúfoltak egyes óvodák.

Elmondta, az országos statisztikák szerint a nagyvárosokban az óvodáskorú gyerekek nagy és középső csoportba való beíratásának aránya 95 százalék körüli, míg vidéken van, ahol alig haladja meg az 50-60 százalékot.

Igaz, ebben benne vannak azok a vidéki területek is, amelyekben mélyszegénység van és kisebb az oktatási intézmények presztízse. Szabó Ödön arra is kitért, hogy az oktatási törvényben jelenleg is vannak bizonyos szankciók, melyek azok esetében alkalmazhatók, akik nem tesznek eleget a kötelezettségnek, ezeken a jövőben szigorítani kellene. „Anyaaországi mintára akár a gyámhatóság bevonása is elképzelhető” – mutatott rá a képviselő.

A jogszabályt a szenátus oktatási bizottságában fenntartó Novák Csaba Zoltán szenátor hangsúlyozta, azért fontos az óvodai oktatás hangsúlyosabbá tétele, mert az óvoda több egy egyszerű játéktérnél, ahol a szülők biztonságban tudhatják gyerekeiket, amíg dolgoznak. „A foglalkozásokon a gyerekek megtanulnak egy dologra fókuszálni, tevékenységekbe bekapcsolódni, fejleszti a memóriájukat, a türelmüket, az együttműködési készségeiket. Emellett az óvodában megtanulnak bizonyos órarendet és bizonyos szabályokat követni” – hangsúlyozta a szenátor.

Decentralizálja a pedagógusok áthelyezését az RMDSZ: vidéken is biztosítanak a szakképzett oktatókat

Az RMDSZ kezdeményezése decentralizálja a pedagógusok áthelyezésére vonatkozó döntéshozatalt, a szövetség így szeretné elérni, hogy a szörványvidéken is biztosítottak legyenek a szakképzett oktatók. Az RMDSZ által kidolgozott törvényi módosítás lehetőséget biztosít arra, hogy ezután az iskolák – a helyi sajátosságokat szem előtt tartva – döntsének arról, hogy jóváhagyják-e a pedagógusok áthelyezési kérelmeit vagy sem, magyarázta Szabó Ödön képviselő.

Cseke Attila, az RMDSZ szenátusi frakcióvezetője a felsőházi plénumi szavazást követően kifejtette: az elszigetelt szörványtelepülések iskoláit és azok diákjait is megilleti a stabil, jól felkészült tantestület és minőségi oktatás. „Mégis, számos vidéki tanintézmény kerül abba a helyzetbe, hogy a címzetes tanári állásaira évről-évre helyettesítő és szakképzetlen oktatókat kell alkalmaznia, mivel a szakképzett,

címzetes pedagógus, aki a posztot sikeresen megpályázta, azonnal időszakos áthelyezését kéri más tanintézménybe, és gyakorlatilag egy napot sem tart abban az iskolában, ahol a helyet foglalja. Az RMDSZ törvénytervezetét dolgozott ki a probléma orvoslására, amelyet ma döntőházként jóváhagyott a szenátus” – számolt be Cseke Attila.

Szabó Ödön képviselő, a jogszabály kidolgozója elmondta, az okoz gondot, hogy kevés a címzetes pedagógusi állás, amit az oktatók megpályázhatnak, és a posztok jelentős része vidéki, elszigetelt és hátrányos helyzetű településeken van. „Ez nehéz helyzetbe hozza ezen települések iskoláit, hiszen a szakképzett pedagógusok, akik ezeket a helyeket elfoglalják, sok esetben azonnal kérik ideiglenes áthelyezésüket más oktatási intézménybe, amit jóvá is hagynak nekik. A posztot azonban továbbra is foglalják, így az iskolaigazgató minden tanévben csak helyettesítő pedagógusok alkalmazásával tudja lefedni ezeket az állásokat” – magyarázta a képviselő. Mint fogalmazott, véget kell vetni ennek a gyakorlatnak. „Nem lehet az elszigetelt települések iskoláit arra kárhoz-tatni, hogy folyamatosan szakképzett tanerőhiánnyal küzdjenek, illetve az itt tanuló gyerekeket annak kitenni, hogy évről-évre más-más helyettesítő pedagógus tanítsa ugyanazt a tantárgyat. Megfelelő fejlődésükhöz stabilitásra van szükség a tantestület tekintetében is” – vélte. A törvényhozó kifejtette, az RMDSZ kezdeményezése decentralizálja az áthelyezésekről való döntéshozást, és lehetőséget biztosít arra, hogy az iskolák döntsének arról, hogy jóváhagyják-e a pedagógusok áthelyezési kérelmeit vagy sem. Emellett az áthelyezés feltételeit is szigorítják, az oktatók tíz év alatt legtöbb négy évre kérhetik időszakos áthelyezésüket egy másik iskolába, összegezte a képviselő.

Novák Csaba Zoltán szenátor úgy vélte, az RMDSZ javaslatára elfogadott módosítás fontos lépése a tanügyi bürokrácia csökkentésének és decentralizációjának. Fontos, hogy az iskolák, helyi közösségek nagyobb beleszólással bírnak az őket érintő tanügyi kérdésekbe, jelentette ki a szenátor.

Újabb törvény teszi lehetővé a katolikus iskola megalapítását

Első házként elfogadta a képviselőház azt a tanügyi törvényt módosító tervezetet, amely kimondja: a helyi közigazgatási hatóságok, az állam által elismert egyházak, a tanügyminiszter, magánjogi jogi személyek és a parlament is létrehozhat olyan oktatási intézményeket, amelyekben a nemzeti kisebbségek nyelvén folyik a tanítás. A javaslatot 165 képviselő támogatta szavazatával, 65-en ellene voksoltak és 22-en tartózkodtak. Az új jogszabály-módosításra azután került sor, hogy Klaus Johannis államfő korábban visszaküldte a parlamenthez újbóli megfontolásra a tanügyi törvénynek azt a cikkelyét, amely a mezőgazdasági liceumok újraszervezéséről rendelkezik. Az elnöki kérelem megvitatása során illesztették a képviselők a tervezetbe a kisebbségi tantervű oktatási intézmények létrehozására vonatkozó kitéltet.

Az elfogadott szöveg értelmében a következő szervek hozhatnak létre olyan oktatási intézményeket, ahol valamely nemzeti kisebbség nyelvén folyik a tanítás: a) helyi vagy megyei közigazgatási hatóságok, (határozat révén); b) az állam által elismert egyházak; c) magánjogi jogi személyek; d) a tanügyminiszter (rendelet révén); e) törvény által.

Marius Pașcan, a Népi Mozgalom Párt (PMP) képviselője bejelentette: megtámadja az alkotmánybírószágon a tervezetet, mert az egyértelműen a vásárhelyi római katolikus líceum létrehozását teszi lehetővé. Daniel Gheorghe liberális párti honatya elmondta, a PNL a javaslat ellen szavazott és szintén fontolóra veszi az alkotmányossági kifogás benyújtását.

Szakértők szerint nem kivitelezhető

az állami tankönyvkiadás

Nem biztosítottak a 2018/2019-es tanévben használandó tankönyvek, miután az alkotmánybírószágot alkotmányellenesnek nyilvánította az állami kiadó átalakítására vonatkozó miniszteri rendeletet, hívták fel a figyelmet az illetékesek. Az *Adevărul* lapnak nyilatkozó szakemberek kijelentették, a Valentin Popa vezette minisztériumnak ezek után két lehetősége van: elfogadt egy

kormányhatározatot a témában vagy visszatér az eddigi eljáráshoz és licitet hirdet a magánkiadók számára.

Ștefan Vlaston, az EDU CER (Oktatási és Kutatási) Egyesület elnöke rámutatott: a 2018/2019-es tanévet érintő tankönyvkiadás egyelőre teljesen leállt. „Nehéz megmondani, hogy most mi következik. A legfontosabb kérdés, hogy vajon van-e elég idő arra, hogy a tankönyvek elkészüljenek a tanévkezdésre. Szerintem nincs már elég idő” – fogalmazott. Gabriel Ispas volt oktatási államtitkár, aki a szaktárca jogi osztályát irányította, úgy vélte: az egyetlen út, hogy befejezzenek a határidőbe, ha a minisztérium licitet hirdet a magánkiadók számára. Ispas arról is beszámolt, hogy az állami tankönyvkiadó átalakításáról számos tárgyalás zajlott a különböző bizottságokban és az igazságügyi minisztérium is megfogalmazta álláspontját.

Polixeniu Anghel, a kiadókat tömörítő szövetség ügyvezető elnöke arról számolt be, hogy „ha a szaktárca nem fontoskodik az egységes tankönyvkiadással”, a segédeszközök elkészülhetnek volna már június végére, hiszen a magánkiadók már október–novemberben nekiláttak volna ezek kidolgozásának. Anghel szerint a kiadás egységesítése visszaélés, amit szerinte a taláros testület döntése is alátámaszt. „A diákok minden bizonnyal megint egy éjszaka alatt összeállított tankönyvpótló kiadványokat fognak kapni” – mondta szkeptikusan az ügyvezető elnök.

Aggasztó a bölcsődehiány, figyelmeztetnek a szakemberek

A Romániában tapasztalható bölcsődehiány a népszaporulatra és a munkaerőpiacra is kihat – jelentette ki Gabriel Birș ügyvéd, volt pénzügyi államtitkár a Románia 2040 országterv kapcsán szervezett konferencián. Birș felhívta a figyelmet, hogy ötven év múlva a majdani pályakezdők zömének már olyan szakmája lesz, amely ma még nem is létezik, ezért különösen nagy felelősség hárul az oktatási rendszerre, amelynek már kora kisgyerekkortól figyelnie kell a készségek fejlesztésére. Az Agerpres által idézett volt államtitkár rámutatott: Bukaresten és néhány nagyvárosban kívül már nincsenek állami bölcsődék, és a meglévőkbe

is nagyon nehéz bekerülni. A magánbölcsődék költségesek, az 1500 lejt is elérheti a havi kiadása annak, aki ilyen intézménybe íratta gyermekét, mutatott rá. Bár a Szociáldemokrata Párt kormányprogramjában 3000 bölcsőde létesítése szerepel, ebből egyelőre csak három nyílt meg, mindhárom a fővárosban.

A fiatal párok többek közt a bölcsődehiány miatt is halogatják a gyerekvállalást, noha az államnak bátorítania kellene a népesség szaporulását – fejtette ki Birș, aki szerint az áldatlan helyzet a gyerekvállalási kedv mellett a munkaerőpiacot is negatívan érinti. A volt államtitkár úgy vélekedett, hogy a bölcsőderendszer újbóli kiépítéséhez az állami és a magánszféra együttműködésére van szükség, az állam nem tudja egyedül megoldani a feladatot.

Minőségi oktatást kér a miniszter a béremelésért cserébe

Mivel az utóbbi években duplájára emelkedtek a tanári nettó jövedelmek, a szaktárca joggal várhatja el, hogy emelkedjen az oktatás minősége is – jelentette ki Valentin Popa tanügyminiszter. Az oktatási vezetője arra is felhívta a figyelmet, hogy a tanárok és szülők számára is előnyös lenne, ha az iskolaigazgatók és tanfelügyelők nemcsak a beütemezett ellenőrzésekkel, hanem más alkalmakkor is részt vennének a tanórákon. A miniszter a pedagógusok előre be nem jelentett ellenőrzésére ösztönözte az illetékeseket. Popa szerint ez jobb teljesítményre sarkallná a pedagógusokat és „az intézmény érdeklődését bizonyítaná az oktatási folyamat iránt”.

„Felhívtam a figyelmet, hogy megnöttek a fizetések, a tanárok jövedelme nőtt. Most azonban jogunkban áll elvárni az oktatás minőségének növelését. Az igazgatókkal való találkozó során kihangsúlyoztam ezt” – idézte az Agerpres a minisztert, aki május elején a Hunyad megyei iskolaigazgatókkal és tanfelügyelőkkel, szakszervezeti képviselőkkel találkozott. Popa a bérekkel kapcsolatban kifejtette: a 2016-os szinthez képest a 2022-re tervezett nettó tanári fizetések átlagosan 90 százalékkal fognak nőni az iskolai, és 82 százalékkal az egyetemi tanárok esetében.

P. M.